

EEN DRIETAL LEERREDENEN
OVER
Lukas 14:15 tot en met 24.

zijnde des Heeren nodiging zoals die door het Evangelie aan mensen geschied.

DOOR
THEODORUS ADRIANUS CLARISSE
in leven Predikant te Amsterdam omstreeks 1775.

Opnieuw uitgegeven door P. CAMMERAAT, Lid der Gereform. Gemeenta
te Zoetermeer.

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2023

VOORWOORD.

L.S.,

De vraagstukken die op het oogenblik rechtzinnig kerkelijk Nederland beroeren, deden mij besluiten tot het opnieuw uitgeven van deze leerredenen die reeds in 1779 zijn uitgegeven. Veel te weinig is bekend de mening onzer vaderen over uitverkiezing en genade aanbod.

De Schriftuurlijk doorwrochte leerredenen, van deze vrijwel onbekende, maar toch zo Godvruchtige schrijver moge daarom iets bijdragen tot het juiste inzicht in zaken die toch inderdaad zo eenvoudig zijn. Omdat de stof wat lang was, heb ik enkele stukken die tot de letterlijke verklaring behoren hier en daar wat bekort. Ook heb ik enkele zinnen, die in wat duistere stijl stonden, wat meer in het tegenwoordig spraakgebruik weergegeven, wat naar ik hoop ter verduidelijking mag strekken. Graag zag ik dit boekje in ieders handen.

Wanneer het strekken mag tot wederkeer van hen, die of ter ener of ter andere zijde doorvloeien, acht ik het opnieuw uitgeven van dit werkje ruimschoots beloond.

DE UITGEVER.

Leerrede over Lukas 14:15-17.

“En toen een van degenen die mede aanzaten, deze dingen hoorde zeide hij tot Hem: Zalig is hij die brood eet in het Koninkrijk Gods. Maar hij zeide tot Hem: Een zeker mens bereidde een groot avondmaal en noodde er velen. En hij zond zijn dienstknecht uit ter ure des avondmaals, om den genoden te zeggen: Komt, want alle dingen zijn nu gereed.”

Wanneer wij op het begin van dit hoofdstuk letten, zien wij dat de Heiland zich bevond in het huis van een overste der farizeeën, en wel met het oogmerk, om Zich door hetgeen hem werd voorgezet, op een betamelijke wijze te verkwikken. De dag waarop dit gebeurde was de Sabbatdag.

Twee omstandigheden die straks aanleiding gaven tot meer dan een onderhandeling en redevoering tussen Jezus, Zijn nodiger, en de overige gasten.

Het eerste gesprek betrof het bijgeloof der Joden omtrent de Sabbat (vers 1-6).

Het tweede was ingericht ter beschaming en beteugeling van hun hoogmoed, in hun sterke gezetheid op de vooraanzittingen (vers 7-11).

Het derde behelsde in zich een vermaning aan de heer des huizes, om zijn goederen niet slechts ten eigen nutte aan te wenden maar de armen en behoeftigen daarvan ook wel te doen.

Deze rede van vers 12-14 afgelopen zijnde, zien wij in het 15^e vers dat zeker mededisgenoot, door een tussenspraak, de Heiland aanleiding gaf, om een nieuw gesprek op te vatten. Een gesprek, dat meer van nabij de aard van Zijn koninkrijk betrof, en hetwelk wij, met 's Heeren hulp in drie leerredenen uw aandacht wensen te openen. In deze leerrede zullen wij dan een begin maken, met een verhoog van 's Heeren nodiging, zoals die door het Evangelie aan mensen geschied. Gave God dat het diene moge, om mensen voor de Heere en Zijn dierbare gemeenschap met liefde te doen ingenomen worden. Des Heeren Geest bestrale ons daartoe, nu, en vervolgens met Zijn licht, en bekrachtige Zijn Eigen Woord met Zijn Goddelijke invloed, Amen.

Vooraf wilde ik opmerken, dat Jezus, gelijk Hij doorgaans uit het gewone leven Zijn leerwijze ontleende, door Zich van een gelijkenis, de oosterlingen zeer eigen, te bedienen, zo ook hier, op het gezegde van een aanzittende gast deze gelijkenis gesproken heeft.

Voorts merk ik op, dat men de bijzondere gedeelten daarvan allen in zoverre moet overbrengen, als zij dienen kunnen tot dat grote doeleinde, hetgeen de Heere thans in het oog had.

Wanneer wij nu slechts oppervlakkig het zeggen van die gast overwegen en met de daaropvolgende rede des Heeren vergelijken, bemerken we direct dat Jezus tracht aan te tonen dat het niet aan God, maar aan de onwil en boosheid der mensen zelf te wijten zij indien zij onder de bediening des Evangelies verloren gaan.

Wat anderen aangaat die onder het Evangelie niet leven, daarvan wordt hier niet gehandeld, doch Paulus leert ons duidelijk in Rom. 2:12 wat men ten hunnen aanzien te denken heeft.

Zover nu tot dit doel elke bijzonderheid gevoegelijk te brengen is, zover moeten wij in het geestelijk overbrengen gaan, maar ook niet verder, anders loopt men gevaar, om, of de regelmaat van het geloof uit het oog te verliezen of de Heiland stellingen toe te schrijven, waarvan Hij ten enenmale vreemd is, gelijk uit de nadere opening duidelijk blijken zal.

Zoals uit het tekstverband blijkt was de aanleiding tot het uitspreken van deze gelijkenis, het zeggen van een dergene die mede aanzaten: Zalig is hij, die brood eet in het Koninkrijk Gods. Men is geneigd zich dezen mens voor te stellen als iemand van een zeer Godsdienstige geestesgesteldheid, die onder het gesprek van Jezus opgeleid wordende ter overpeinzing van Goddelijke en geestelijke zaken, dermate werd aangedaan met begeerte tot dit heil dat hij zich niet weerhouden kon in deze woorden los te breken. Vermaarde uitleggers echter begrijpen deze mens als een geheel vleeselijk gezinde Jood, daartoe aangezet door de zotte Rabbijnse geschriften getuigende van hun verwachten van een geheel aards koninkrijk.

Het komt mij echter voor dat men het beste doet, indien men het zeggen van deze mens, noch te veel bezware, noch al te verheven ten goede uitlegge. Het antwoord toch dat Christus hem geeft, bestrijd niet zozeer de vleselijke denkbeelden omtrent de toekomstige Messias, als wel het ongelovig bestaan der Joden omtrent Gods nodiging, zoals dat door een onmatig najagen der tijdelijke dingen grotelijks gestijfd werd.

Dus zou ik zijn zeggen liefst zo nemen, dat hij, Jezus van de opstanding der rechtvaardigen horende spreken, met enige begeerte werd aangedaan om zo gelukkig te zijn, daarvan deelgenoot bevonden te worden.

Men vond er toch onder de Joden die even alzo bestonden, mensen die met meer of minder belangneming aan het zalig worden dachten, en er ook wel wat voor wilden doen; zo toch moeten wij hen bezien die Jezus in Joh. 6:28 vraagden: Wat moeten wij doen opdat wij de werken Gods mogen werken? En vooral de rijke jongeling die zei: Wat doende zal ik het eeuwige leven beërven?

Begrijpen wij het in dezer voege dan zullen wij de juiste gepastheid van de gehele gelijkenis te meer bevroeden

De Heiland toch, die nimmer gepaste gelegenheid ter onderrichting voorbij laat gaan, beantwoordt de spreker zo, dat Hij in hetzelfde zinnebeeld, dat ook zeer voegzaam was, met zijn gedachten blijve. Hij vertoont ons een aanzienlijk man, die een grote maaltijd bereidde, waartoe hij vele genodigd had, doch waarvan de meesten weigerden gebruik te maken, dat aanleiding gaf, dat thans zulken genodigd werden, ja dadelijk tot de maaltijd toegebracht werden, die men in het allerminst daartoe bevoegd zou geoordeeld hebben.

Elk uwer begrijpt duidelijk, dat in dit alles een gelijkenis van hogere en geestelijke dingen gelegen is, dat wij daarom bij het uiterlijke niet moeten blijven staan, maar trachten door te dringen tot de pit en kern die daarachter verborgen is. Ter letterlijke verklaring zij genoeg dat wij ons te verbeelden hebben een koning, vorst of landheer aan wie de onderdanen alle eerbied en gehoorzaamheid verschuldigd zijn. Zou de nodiger anders wel recht gehad hebben, om zozeer vertoord te zijn als uit het vervolg blijkt, indien hij geen gezag had over de genodigden. Verder zij nog opgemerkt dat de Heiland steeds op de gebruikelijkheden van Zijn tijd en landgenoten let bij het uitspreken van een gelijkenis.

Van deze omstandigheden bedient zich Jezus ook hier, ten dele dus omdat ze behoren tot de grondtekening van de schilderij en ten dele omdat door elke bijzonderheid Zijn grote hoofddoel enigszins opgehelderd wordt: En in zoverre die dingen daartoe leiden, maar ook verder niet, moet men ze in de geestelijke strekking toepassen. Laten wij dan nu, op dit voetspoor tot de geestelijke zin van het eerste lid der gelijkenis overgaan. Dit behelst dus de nodiging van velen die zich daarna onwillig betoonden. Allereerst verdient hier onze aandacht, de nodigende persoon, vervolgens zij die genodigd worden, dan de zaak waartoe de genodigden geroepen worden en eindelijk de nodiging zelf. De nodigende Persoon, door de Heiland bedoelt, is ongetwijfeld God de Vader.

Op de Vader toch past allereigenlijkst het werk dat hier de Gastheer wordt toegekend. Dat is de Vader, die in eeuwige liefde het heil voor zondaren uitdacht. Het is de Vader, die ter toebrenging daarvan alles schikte en beraamde, stellende Zijn Zoon aan als Borg, en Hem in de tijd overgevend. Ja, het is de Vader, die het heil bij Hem beraamd, aan zondaren laat bekend maken en aanbieden. Immers zo zegt Paulus 2 Cor. 5:18-20: “Alle deze dingen zijn uit God, die ons met Zichzelf verzoend heeft en heeft het woord der verzoening in ons gelegd; zo zijn wij dan gezanten van Christus wege, alsof God door ons bade.”

In het voorbijgaan mag ik niet nalaten op te merken, dat God in Zijn nodiging aan zondaars, hier wordt aangemerkt als een Heere en Koning, die macht en recht heeft om gehoorzaamheid aan Zijn roeping te eisen. Geen wonder. Is Hij aller schepselen Heere en Maker: Moet Hem alles wat in hemel en op aarde is als eerste oorzaak eerbieden: Zijne bevelen behoren dan als de geheiligste wetten, Zijne nodigingen als de grootste nederbuigingen van een onbegrijpelijke

mensenliefde te worden aangezien: en dus een wilvaardige gehoorzaamheid bij het schepsel teweeg te brengen. Dit blijkt nader als wij zien de personen die genodigd worden. Deze worden uitgedrukt, eerst in het gemeen, dat het vele waren. Dan vinden wij ze nader beschouwd in hun onderscheiden karakters. De eerst-genodigden hadden meer aanzien maar bleven weigerig. De tweede waren van geringer aanzien, maar schijnen ook terzelfder plaats te moeten gezocht worden waar de eerst-gemelde zich bevonden.

Het derde soort woonde verder af en waren allerwege verspreid. De twee laatsten gehoorzamen aan de roepstem, doch de eerste niet en deze weigeraars moeten wij nu in deze leerrede beschouwen. De vraag is, wie men er door te verstaan hebben. Mij dunkt, niets is gevoeglijker, dan het aanzienlijker en grootere gedeelte onder de Joden daardoor te begrijpen.

Dan, terwijl al wat geschreven is ter onzer lering is geschreven. zo mogen wij hetgeen omtrent deze genodigden plaats had, wel bezien als een tafereel van datgene, dat ten alle tijde plaats heeft bij zulken waarvan Jezus zegt: "Vele zijn geroepen maar weinige uitverkoren."

Wij bedoelen zulke mensen, die onder de uitwendige bediening van het Evangelie leven, maar die in hun ongelof blijven voortgaan. Hetzelfde voorrecht toch dat de Joden bejegende, bejegt ook deze. Ook aan hun, zowel als aan de Joden, wordt het Evangelie verkondigd. En zei Jezus van het geslacht van Zijn tijd, dat het Sodom en Gomorra verdraaglijker wezen zou dan hun, Paulus vraagt ook omtrent degene die onder het Evangelie ongelovig blijven: Hoe zullen zij ontvlieden, die op zo een grote zaligheid geen acht nemen. En geen wonder, want, gelijk Hij die hen nodigt, de hoge God is die met recht gehoorzaamheid eisen mag, zo zijn ook de genodigden als schepsels, ten enenmale afhankelijk van God en tot alle gehoorzaamheid aan Hem ten duurste verplicht. Op alle mensen heeft God een onbetwistbaar recht, om van hen gehoorzaamheid aan al Zijn bevelen te vorderen. En op de Joden had Hij nog een bijzondere betrekking, daar deze natie als een volk van Gods eigendom op een uitstekende wijze begunstigd was boven andere mensen.

En uit dien hoofde waren zij nog dies te sterker tot een wil-vaardige gehoorzaamheid ten duurste verplicht. Te meer als wij inzien:

De zaak waartoe God hen liet roepen. Deze was toch van dien aard, dat zij geen ondankbare versmading maar veeleer een allervurigste begeerte in de genodigde behoorde op te wekken. Zij werden geroepen tot een weltoebereide en kostelijke maaltijd. De tekst zegt: "Een groot avondmaal".

Door dit avondmaal moeten wij verstaan de genieting der heilgoederen van Gods Koninkrijk zoals die hier in de beginselen, en hiernamaals in de volkomenheid aan het avondmaal van de bruiloft des Lams zullen genoten worden. Bijzonder denk ik dat men die heilgoederen, naar het doel van de gelijkenis, in dat licht vooral moet bezien, zoals die onder het Nieuwe Testament, dat nu spoedig volkomen stond ingevoerd te worden, in een zeer ruime mate zoude bedeed worden. De genadegoederen van Gods Koninkrijk, mogen terecht bij een grote, ja vorstelijke en weltoebereide maaltijd vergeleken worden. Het is een grote maaltijd, niet alleen vanwege de Gastheer, Wiens vriendschap en gunst te genieten het hoogste geluk der stervelingen uitmaakt, maar ook om de dure prijs die ter bekoming van die heilgoederen moest besteed worden, en de uitnemende aangenaamheid zowel als overvloedigheid der heilzegeningen die daarbij genoten worden. In dit leven reeds geniet men het goede van Gods huis en heilige van Zijn paleis en na dezen zal het niet minder zijn dan volle verzadiging der vreugde en eeuwige liefelikheden aan Gods rechterhand. De maaltijd is ook recht vorstelijk, alzo hier de Gastheer zelf de Koning aller koningen is, en zij die daaraan deel hebben worden ook tot koningen en priesters gemaakt. Hier zit men aan in de blinkendste gewaden van gerechtigheid, heiligheid en vrede, terwijl de zaal, ter bruiloft toebereid, van licht en heerlijkheid schittert.

De Almachtige is voor deze aanzittende gasten tot een eeuwig licht en hun God tot hun sierlijkheid. Ja het is een weltoebereide maaltijd. Het plan daartoe, werd in de eeuwigheid reeds geschetst, het toestel dat vereist werd, van tijd tot tijd toegemaakt, en de dagelijkse viering

daarvan stond nu eerlang in nadruk te worden gehouden.. Nu zouden toch na het slachten van het geestelijk Paaslam. Jezus Christus, die zowel de ware zielenspijs, als de verdienende oorzaak van deze heerlijke maaltijd uitmaakt, alle volken en natiën mede tot dit heil onzes Gods geroepen worden.

Mij dunkt, terwijl gij alle deze dingen hoort, ontstaat in uwe harten een diegelyke en mogelijk nog uitnemender overpeinzing dan die welke bij de aanzittende gast verwekt was: Zalig, zegt gij, driewerf zalig en gelukkig hij, die brood zal eten aan deze grote maaltijd in het Koninkrijk Gods.

Maar wie zou immer van zulk een voorrecht voor zichzelf durven gebruik maken? Niemand. Toch; zo God Zelf door Zijn eigen voorkomen de nodiging daartoe geen vrijheid gaf. Hier komt de Heiland zelf de aarzelende ziel tegen, vertonende, hoe God Zijn knechten zendt om vele te nodigen tot het dierbaar genot van al dit heil. Niet alleen zegt Hij in het algemeen: Hij nodigde er velen; maar duidelijk: “Hij zond zijn dienstknecht uit ter ure des avondmaals, om de genodigde te zeggen: Komt, want alle dingen zijn gereed.”

Om nu de behandeling van het gehele voorstel tot des te meer nut voor onze gemoederen te doen strekken zal ik mij nu kort bij de volgende drie stukken bepalen.

Ten eerste: Overal daar het God belieft Zijn Evangelie te zenden daar bedient Hij Zich doorgaans van de dienst van mensen om vele, om allerlei mensen tot Zijn gemeenschap te roepen.

Ten tweede: Die knechten Gods moeten hun medemensen in 's Heeren naam, allerernstigst en vriendelijkst nodigen tot het heil dat God zelf reeds buiten hen heeft daargesteld.

Ten derde: Zulk een roeping in 's Heeren Naam gedaan geeft niet alleen vrijheid, maar legt zelf een onvermijdelijke verplichting op de genodigden om die roepstem op te volgen.

Ik twijfel niet of elk begrijpt, dat deze dingen zeer duidelijk in de tekst begrepen zijn. Laten wij die opvatten, en met enige uitbreiding beschouwen. Vooreerst zeg ik dan: Overal, waar God zijn Evangelie laat prediken, daar zendt Hij ook Zijn knechten met bevel, om allerlei mensen te nodigen tot Zijn zalige gemeenschap. Het voorrecht van een Goddelijke openbaring is zeer groot en hoogst vrij. God zendt Zijn Evangelie waar en wanneer het Hem belieft. Dan overal waar God Zijn Evangelie zendt, daar zendt Hij ook Zijn boden en afgezanten, om in Zijn Naam de heugelijke blijmare van het Evangelie aan te kondigen, en mensen tot de omhelzing daarvan zeer nadrukkelijk aan te sporen.

De Heere zou wel onmiddellijk uit de hemel tot ons mensen kunnen spreken. Hij zou door het schenken van Zijn Geest, de van eeuwigheid in liefde gekende, wel geheel onmiddellijk tot de zaligheid kunnen bereiden. Maar het behaagt Hem, met hoge wijsheid daartoe van gepaste middelen en werktuigen, en wel inzonderheid van de dienst der mensen Zich te bedienen. Het is waar, meermalen heeft God met bijzondere bevelen, of bekendmakingen van Zijn wil het mensdom begiftigd door de dienst der Engelen. In bijzondere gevallen sprak de Heere weleens onmiddellijk uit de hoogwaardige heerlijkheid; onder het Oude Testament kwam ook de Zone Gods meermalen op aarde om de gelovigen van die tijd te vereren met Zijn verschijning, die geschikt waren om hun geloof omtrent 's Heilands menswording te versterken. Maar op deze wijze handelt de Heere niet doorgaans. Meest bedient Hij Zich van mensen, van zwakke mensen, die met al hun natuurgenoten van dezelfde gesteldheid zijn. En vraagt men waarom? Het is omdat deze wijze van roeping de overvloedigste bewijzen van mensliefde, en een gadeloze nederbuiging van Zijn goedertierenheid in zich behelst. En tevens met de aard, de redelijkheid en vatbaarheid der mensen het best overeenkomt. Maar wie zijn ze die door deze dienstknechten Gods moeten geroepen worden? Zijn het alleen de uitverkorenen? Zijn het alleen zulken bij welke men aanvankelijke bewijzen van genade vindt? Neen toch! Indien dit moest plaatsvinden, dan zou de Heere Zijn knechten het verborgene van Zijn raad moeten ontsluiten, of hen begiftigen met een onfeilbare geest van onderscheid, om te kunnen weten wat al of niet in des mensen geest plaats grijpt. En echter zien wij dat zelfs de onfeilbare leiding van

Gods Geest, de profeten en apostelen geschonken, zich zover niet uitstreckte. Ja, Gods Eigen Zoon nodigde en riep ook zulken, die nog geheel geen bewijzen gaven van bekeering. Hieruit volgt dat God wil dat Zijn knechten allerlei mensen zullen roepen. Hij zendt hen zelf tot zulken, die niet verkoren zijn en Hij wil, dat zij de mensen uit die staat, waarin zij zich als zondaars bevinden, zullen roepen tot een betere en gelukzaliger staat. Dit leert ons de gelijkenis die wij hier voorhanden hebben allerduidelijkst. En die deze grote waarheid loochenen wil, toont even daardoor ten klaarste, dat hij op dit gedeelte van Gods heilig woord nimmer met gezette aandacht gelet heeft. Dan, deze gelijkenis toont tevens hoe lankmoedig en geduldig, hoe aanhoudend en bij herhaling God velerlei liefde arbeid, zelfs aan ondankbare versmaders van Zijn nodiging laat besteden. Het is de Heere niet genoeg eenmaal Zijn boden en knechten te zenden. Neen, Hij zendt bode op bode, ja Hij laat niet af zelfs na herhaalde versmading, de ganse dag Zijn handen uit te breiden tot een wederstrevig volk. Zolang het de tijd zijner verdraagzaamheid voor een land of volk is, zolang laat ook de Heere niet af telkens opnieuw met alle ernst, liefde en oprechtheid zulk een volk te doen onderrichten van die dingen die tot hun vrede dienen kunnen. De Joden hadden tijden achtereen dat voorrecht genoten. Welk een aantal van Goddelijke gezanten werden er niet van tijd tot tijd tot hen gezonden. Hoe was er niet gedurig een grote heerschaar van boodschappers van goede tijding onder hen. En zien wij op de laatste tijd van hun gemenebest, hoe verdubbelde de Heere toen als het ware Zijn liefde-arbeid. Nu zond Hij tot hen Messias voorloper, die heenging in de geest en de kracht van Elia. Nu zond Hij zelfs Zijn eigen en geliefde Zoon en deze grote Afgezant des hemels zond ook Zijn discipelen uit, om in Zijn eigen en 's Vaders Naam dit volk te bidden: Komt toch, komt toch tot de heilgoederen van Gods Koninkrijk, komt, koopt en eet, ja komt, koopt en eet zonder geld en zonder prijs, beide, wijn en melk. Een nodiging, die voorzeker te meer ingang behoorde te hebben, omdat zij in zich behelsde niet alleen een bekendmaking van de vrijheid, die God verleende om deel te nemen in de heilgoederen van Zijn Koninkrijk, maar tevens een betuiging dat de grote taak die aan een zondaar gesteld is om aanvankelijk deel te krijgen aan dit heil, geen andere is, dan die van zich te laten zaligen, dat is door een levendig en oprecht geloof gebruik te maken van een goed, dat reeds buiten ons bereid zijnde enkel om niet aangeboden wordt.

En dit is het tweede stuk, dat geen wij moeten beschouwen. Het zou zeker groot, ja onbeschrijfelijk groot zijn indien de Heere, op enig moeilijk werk, het deelachtig worden dezer genade wilde schenken of een reeks van voorbereidingen en geschiktheid afeiste, eer men enige gegronde vrijmoedigheid, om tot Hem te komen, mocht gebruiken. Dan hoezeer de zondaar genegen is, uit een werkheilig beginsel op deze wijze te werk te gaan gelijk dat zelfs in zielen, die aanvankelijk levend gemaakt zijn, allerkennelijkst blijkt, zo zou nochtans zulk een weg van, zaligheid ten uiterste ongeschikt zijn voor een doemschuldigen, diep afgeweken en geheel onmachtige zondaar. Ja ik ben verzekerd, dat op zulk een voorstel niemand ooit recht tot God zou gebracht worden. Dit is de Heere bekend, en daarom is ook het voorstel Zijner nodiging zo ingericht, dat alles, volstrekt alles, wat men nodig heeft, daarom om niet wordt aangeboden. Het is: komt maar, gij hebt niets mede te brengen, alle dingen zijn bereid. Hoe dierbaar, hoe voortreffelijk wordt door deze bedenking de nodiging die door het Evangelie geschied. Men wordt daarin niet geroepen om een hemel vol geluk, of zulke gepaste gesteldheden die ons tot de genieting daarvan vatbaar maken, zelf toe te bereiden. Neen, waar men toe geroepen wordt is een bereid goed. Wij hebben tot de aanvankelijke genieting daarvan, ook niets van ons eigen mee te brengen, onze taak is slechts die van genodigde gasten. Geen eigen waardigheid en geschiktheid geeft hier enig recht, alles wordt om niet zonder geld, zonder prijs aangeboden. De vrijvergunning van den Gastheer en die ook alleen, geeft hier aan de onwaardige zondaar een volkomen recht om zich van al het aangeboden te bedienen. Niemand wordt ook van deze vrijvergunning uitgesloten, dan die zichzelf door ongelooft en trotse weigering uitsluit. Het

woord des Konings geldt hier tot allen, die onder het Evangelie leven. Onbeperkt en zonder uitzondering wordt gezegd: Komt, want alle dingen zijn gereed. En mogen wij er niet wel bijvoegen. Zo vrij en onbeperkt de nodiging is, zo ernstig en welmeenend is zij ook. Dat is: God verklaart ernstig en welmeenend de geroepenen, dat zij mogen en moeten komen, en Hij belooft niet minder oprecht hun, indien zij met een waar geloof komen, de rust der zielen en het eeuwige leven. Ik heb hier het oog op de woorden van onze Dordtse Vaders in het 3^e en 4^e artikel in de 8^e stelling.

Indien dan ook de Gastheer dus niet ernstig wilde, dat de geroepene kwamen, zou Hij dan over de weigering wel zo vertoornd zijn, als verder uit de gelijkenis blijken zal? Zou Hij met alle reden dan wel kunnen zeggen gelijk in Spreuken 1:24-26. “Dewijl ik geroepen heb, en gijlieden geweigerd hebt; Mijn hand uitgestrekt heb, en daar niemand was die opmerkte, zo zal Ik ook in ulieden verderf lachen, Ik zal spotten wanneer uwe vreze komt.” Trouwens dit blijkt nader uit ons derde stuk, waarin wij hebben vastgesteld, dat deze nodiging in ‘s Heeren Naam geschiedt, niet alleen recht geeft om van die aanbieding gebruik te mogen maken, maar de genodigden zelfs onder de allerduurste verplichting brengt om zich tot een wilvaardige gehoorzaamheid te laten bewegen. Inderdaad, indien de voorstelling van 's Konings knechten alleen dit in zich behelsde: De Koning heeft een grote maaltijd bereid, en Hij wil daartoe zekere bepaalde personen toelaten: Zo zouden zij die dit hoorden, enige reden kunnen hebben om te denken: Ben ik wel onder de genodigde personen? Heb ik wel vrijheid om te komen? Geldt deze bekendmaking ook mij? Ja ik durf meer zeggen. Indien het woord des Evangelies niets meer dan zulk een boodschap in zich behelsde, zo zou niemand voor zichzelf daaruit een goede grond van geloofsvrijmoedigheid kunnen opvatten. Maar nu het woord der nodiging is: “Komt, want alle dingen zijn gereed”, zo ligt in dit woord een aanbod van de heilgoederen van Gods Koninkrijk en tevens een hoog bevel om daarvan gebruik te maken. En hierdoor wordt alle voorwendsel voor het ongeloof ten enenmale afgesneden. Elkeen tot wie dit woord van de Gastheer komt moet zich gerechtigd en verplicht achten om te komen. Het geeft ook in het minst niet of dit woord onmiddellijk door de Koning zelf gesproken wordt, of dat Hij het door Zijn knechten laat boodschappen. En hij die na het ontvangen van zulk een boodschap twijfelt of hij wel komen mag, die verdenkt de Nodiger van geveinsdheid. Zo een zegt door zijn daad dat hij de Gastheer versmaad. Zijn bevel licht acht, aan Zijn maaltijd een walg heeft, en toont dus een trots en hoogmoedig schepsel te zijn, die zich zo laag niet vernederen wil, dat hij alles om niet en uit loutere gunst ontvangen wil. Brengt nu dit alles over in het geestelijke, en ziet dan uit deze tekening welk een gruwelijke misdaad in het ongeloof gelegen is.

Beschouwt deszelfs God ontorende aard, en leert er uit, hoe rechtvaardig die God, die in Zijn vriendelijke aanbieding versmaad wordt met vlamvend vuur wraak doen zal over degenen die Hem niet kennen en aan het Evangelie Zijns Zoons ongehoorzaam zijn.

Zou men niet zeggen toehoorders, indien men al deze dingen met een bedaard gemoed indenkt: Hoe is het mogelijk dat een enig mens aan wie zulk een vriendelijke nodiging in Gods naam gedaan wordt, een enkel ogenblik aarzelen of wel geheel door ongeloof zou kunnen achterblijven.

En evenwel, van alle eeuwen waren er velen, die deze roepstem of geheel achteloos in de wind sloegen, of tenminste daarop niet behoorlijk letten. Hoe aanlokkelijk, hoe hartinnemend ook deze taal zij, een geheel dood en in de zonde verzonken mens kan noch wil deze niet horen, noch ter harte nemen, tenzij bij dit uiterlijk woord der nodiging het almachtig en overwinnend werk van Gods genade zich pare. De uitkomst bevestigt dit ten alle tijde en het vervolg van deze gelijkenis zal ons tonen, dat 's werelds Heiland ook met dat oogmerk deze woorden gesproken heeft om het onbetamelijk gedrag dergenen die Hem en Zijn aanbieding van de hand wezen in het licht te stellen.

Trouwens in de volgende leerrede zullen wij de waarheid bevestigd zien: Dit is het oordeel, dat het Licht in de wereld gekomen is, maar de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht, want hun werken waren boos.

Doch, ik zal mij nu hierin niet verder uitlaten; maar liever de nog overschietende tijd ter toepassing van het gehoorde aanleggen.

Toepassing.

De grondslag van mijn toe-eigening bestaat heden in deze gewichtige aanmerking: Dat niemand dergenen die onder het Evangelie leven, en dus ook wij niet indien wij ongelovig zijn en blijven, een billijke verontschuldiging voor God ten aanzien Van ons ongelooft, zullen kunnen inbrengen. En dat daarom niemand de oorzaak van zijn ongeluk en verdoemenis enigszins aan God zal mogen toeschrijven, maar integendeel zijn eigen onwilligheid en afkerigheid, als de ware reden en oorzaak van zijn verderf zal hebben aan te merken. Dat deze aanmerking allerzekerst is blijkt allerduidelijkst, wanneer wij slechts opmerken, hoezeer wij in onze voorrechten aan die van het Joodse volk gelijk zijn. Immers, God zendt ook tot ons Zijn Woord. God zendt ook tot ons Zijn Knechten. God laat ons niet slechts zeggen: alle dingen zijn gereed, maar Hij laat ons toeroepen: Komt, gij moogt vrijelijk komen. Ik wil dat gij komt. Ja Ik verbiede U op straffe van Mijn hoogste ongenade terug te blijven. Wat zullen wij, toehoorders, na zo een vriendelijke en verplichtende roepstem ter verschoning van onze ongelovigheid inbrengen? Wat zullen wij God antwoorden, wanneer Hij ons richten zal na dat Evangelie. Mij dunkt, ik hoor het ongelovig hart van deze of gene, dit navolgende inbrengen: Wat baat het, dat God in Zijn uitwendige roeping door het woord zo algemeen en ernstig zijn genade laat aanbieden, daar Hij toch weet dat de meesten het nimmer aannemen zullen, daar Hij zelf besloten heeft maar weinigen te zaligen. Wat baat de uitwendige roeping als de inwendige daar niet bij komt? De mens is dood, en onmachtig zowel om Gods roeping recht te verstaan als op te volgen. Welke aanmoediging kan de mens hebben om te komen op die roepstem, daar er vele zijn die zullen zoeken in te gaan en niet kunnen. Temeer, daar bij Mattheüs blijkt dat iemand in een zekere zin dadelijk komen kan en nochtans wordt uitgeworpen, als zijnde zonder bruiloftskleed. Mogelijk zegt uw hart, of daar is geen algemene roeping, of de mens moet zelfgenoegzame krachten hebben om te komen. Anders zou God met mensen bedrieglijk handelen, en het ongelooft met reden mogen verontschuldigd worden. Vergunt mij toehoorders dat ik deze bedenkingen eens elk bijzonder opneme. Niet alleen omdat elks hart met deze gedachte min of meer zwanger gaat. Niet alleen omdat partijen hiermee onze leer bezwaren, maar ook daar vele zwakke en tobbede zielen daardoor merkelyk in het dadelijk komen en gebruik maken van Christus verhinderd en opgehouden worden. De eerste bedenking ontstaat uit het overeenbrengen van de algemene roeping met Gods besluit. Het ongelooft wil deze afgrond niet alleen in, maar ook doorzien. Men wil het onnaspeurlyke van Gods wegen doorgronden, in plaats van met Paulus met een heilig zwijgen te zeggen: O, Diepte.

Dit niet kunnende, ontdekt het vleselyk vernuft zijn vijandschap tegen God. Het ontkent een van de twee uitersten, die men op Goddelijk gezag beide moest aannemen. Het wil ontknopen dat God alleen moet overgelaten worden. Dit niet kunnende murmureert het tegen God, en beschuldigt de Allerhoogste van onrecht of geveinsdheid.

Maar is die handelwijze redelyk en betamelijk. Neen zeker. Want zo zij doorging, zo zou de Heere niets mogen doen, dan alleen wat wij eindige en bekrompen schepsels, met de korte meetsnoer van ons vernuft zouden kunnen bevatten. Is het nu niet roekeloos, dwaas, buitensporig, trots en hoogmoedig de hoge God onder zulk een wet te willen brengen? Wie geeft ons daar recht toe? Wie maakt er ons toe bevoegd? Daarenboven wat is er meer duister in de leer der voorbeschikking vergeleken met de algemene roeping dan er is in alle vrije daden der schepselen en Gods eeuwige bepaling. Of wil men omtrent deze dingen God een onzekere besluiteloosheid toeschrijven, die af zou hangen van de uitkomst, of Hem de wetgevende macht

ontzeggen. Welk een God zou Hij dan zijn. Niet anders als een afhankelijk en veranderlijk God, en wat is dat anders als een afgod? Zegt gij. Ja, maar God heeft evenwel alleen sommigen verkoren en Hij roept algemeen. Handelt Hij dan omtrent de niet-uitverkorenen niet geveinsd, en hoe kan iemand zeker weten dat God hem welmeenend roept? Ik antwoord: Daar is zeker in dit stuk iets, dat wij eindige en kortzichtige schepselen niet ten volle kunnen doorzien. Maar korthedshalve. Wat doet de Heere in de roeping die door het Woord geschied?

Zegt Hij daarin, dat Hij voornemens is alle uitwendig geroepenen te zaligen. Neen: Hij laat de zaligheid in Christus als noodzakelijk en begeerlijk voorstellen. Hij laat verkondigen dat een weg van zaligheid mogelijk, ja dadelijk uitgevonden en daargesteld is. Tevens laat de Heere verkondigen dat er een onlosmakelijk verband ligt tussen het gelovig komen tot Christus en het zalig worden, dat niemand die komt zal uitgeworpen worden. Eindelijk geeft Hij de mens van Zijn zijde vrijheid om te mogen komen, zo hij wil, ja Hij beveelt zulks op straffe van Zijn hoogste ongenoegen.

Wat is er in dit alles, dat strijd tegen Gods verborgen wil? Blijft het niet een wenselijke zaak om zalig te worden? Blijft het niet 's mensen plicht te geloven, al is het dat God heeft besloten dat allen dit heil niet zouden aannemen? Heeft God ook niet besloten het Evangelie om meer dan één reden, allerwege en aan allerlei mensen te laten prediken, ja kon God wel anders besloten hebben, wanneer Hij uit allerlei rangen en standen door een en hetzelfde middel de Zijnen roepen wil? En wat wil men toch? Moest God de zaligheid aan geen anderen, dan aan de uitverkorenen laten aanbieden? Dan moest Hij Zijn verborgen raadsbesluit ontdekken eer iemand grond zou hebben om te geloven. Maar welk een wanorde zou daaruit geboren worden. Hoe zou dan het Evangelie als een gepast middel kunnen dienen om het geloof te verwekken, en hoe zou er dan plaats over blijven om de vloekspraken der Wet op een redelijke wijze tegen de versmaders van Gods heil, als tegen hardnekkigen en onbekeerlijken toe te passen. Zie ik op de beoefening der aanbidding niemand behoeft zich een ogenblik op te houden bij de beschouwing van het bijzonder besluit. Dit is voor ons, van voren bezien, een verzegeld boek. Niet de verborgen maar de geopenbaarde dingen zijn voor ons.

Komt het woord des Evangelie tot mij, door Gods aanbiddelijke voorzienigheid, laat God ook aan mij die boodschap doen: Komt want alle dingen zijn gereed? Ik heb niet verder te redeneren en te vragen, maar te geloven en in geloof te komen, vertrouwend dat God mij wil zaligen en zulks zeker doen zal, indien ik Zijn roepstem eerbiedig en gelovig opvolg. En gevoel ik daartoe mijn ziel zo geneigd dat ik dadelijk kom, ik mag dan ook voorzeker vaststellen dat God mij bijzonder roept en dat ik mij in die weg bevind waarin Hij mij zekerlijk wil behouden. In een woord, met gehoorzaam opvolgen der roepende stem geef ik God de eer, en kan niet dwalen. Maar houd ik mij op met redeneringen, stijf ik mij daarin door ongeloof, blijf ik daardoor van God af, ik heb het mijzelf te wijten, indien ik onder het Evangelie verloren ga, en niet aan Gods besluit, dewijl het mij nimmer ten regel mijns geloofs gegeven is. Zegt gij mogelijk. Al deze dingen zijn wel goed en zouden ook voldoen indien de mens voldoende krachten mochten worden toegeschreven om de Goddelijke roepstem op te volgen. Maar is het niet ongerijmd tot een dode te zeggen: Komt aan de maaltijd? Of is de mens zo onmachtig niet als hem de Hervormde kerk beschouwt? Ik antwoord: Ja zeker is de mens zo onmachtig, en even daarom, daar de mens zeer hoogmoedig van aard zijnde deze zijn onmacht niet geloven wil en zich als zulk een weigert voor God te erkennen, even daarom wordt het Evangelie, dat armen en verlorenen roept, aan vele niet dierbaar. Men schuilt ook achter zijn onmacht maar al te veel en terwijl ook dit een schuldige onmacht is, ziet men zijn verdoemenswaardige onwil voorbij om als zulk een machteloze te willen geholpen worden.

Ondertussen, wat zegt de Heere in Zijn nodiging: Mens, komt in eigen kracht? Breng het althans zover als gij kunt, en daar uw natuurkrachten te kort schieten, daar zal mijn genade tussen beide komen om het gebrek aan te vullen? Zo wilde het de hoogmoedige mens wel graag. Maar nee, het Evangelie zegt: Gij zijt arm, blind en naakt, en daarbij zo ongelukkig dat gij dit ziet noch

gevoelt en daarom raad Jezus u van Hem te kopen al wat gij daartegen nodig hebt. Wat blijft er nu over ter verontschuldiging van het ongelooft? Wordt niet alles aangeboden. Om niet aangeboden. Ernstig aangeboden? zegt gij, hoe kan ik dat gelooft? Zo God mij dit alles ernstig aanbode, zou Hij het mij dan ook niet dadelijk deelachtig maken. Temeer daar Hij weet dat ik immers zo min de zaligheid kan toepassen als verwerven? Ja hoe kan God ernstig aan mij en allen die onder het Evangelie leven, de genade en alle heil laten aanbieden, daar het toch maar voor bepaalde personen is dat hetzelfde bereid en door de dood van Christus verworven is. Zolang ik nu niet, door de toepassing van de aanvankelijke genadewerkingen in mijn gemoed bewijzen krijg, dat de zaligheid ook voor mij verworven is, hoe en op welke grond kan en mag ik dan vaststellen dat God mij ernstig roept, en alle heil en genade in Zijn Zoon mij aanbiedt. Gij die dus spreekt: Gij houdt uw gemoed op met al deze uitvluchten, of uit vijandschap tegen God en omdat gij lust hebt om met Hem te twisten, of uit verlegenheid, en omdat de kracht van het ongelooft u ten onder houdt. Is het eerste uw geval, dan kunt gij uw vonnis lezen in Rom. 9:19 en wij kunnen ons nu niet verder met u inlaten. Maar is het tweede het uwe. Wij raden u al biddende te lezen hetgeen de Godvruchtige J. Koelman heeft geschreven in een klein doch zeer fraai werkje genaamd: Natuur en gronden des geloofs. En wij geven u dit bestuur en, och, dat God Zelf door Zijn Geest het u te verstaan geve.

Ten eerste: staakt al uw onnodig redeneren, waar gij toch nimmer door geholpen kunt worden. Maar geeft God vanaf dit ogenblik die eer, dat gij op Zijn geopenbaard woord acht neemt.

En wat zegt ons dit. Het leert duidelijk dat Jezus verdienste alleen en bepaaldelijk tot heil van Zijn uitverkorenen verworven is. Maar het leert ons tevens, dat deze onder allerlei soorten van mensen verspreid zijn. En voor zover God door de nodiging des Evangelies Zijn uitverkorenen verzamelen wil, gebruikt de Schrift zulke algemene uitdrukkingen, waardoor niemand van de uiterlijk geroepenen wordt uitgestoten. Op dat woord der nodiging moeten wij zien, en hierdoor aangemoedigd worden om te komen.

Ten tweede: Erkent voor God dat gij diep blind, en dus onmogelijk in staat zijt om geestelijke zaken recht in te zien. Erkent uwe onwaardigheid voor de Heere, die zo groot is dat gij waardig zijt voor eeuwig van Zijn gunst uitgesloten te zijn. Erkent tevens, en uw gehele onmacht om te kunnen, en uwe onlosmakelijke verplichting om te moeten gelooft en verandert zo in een zekeren zin Gods bevel in een gebed, zeggende met de kerk: Trek mij Heere, en dan zal ik U nalopen.

Ten derde let onder dit alles nauwkeurig op de bewegingen, die in uw zielen worden verwekt, en vindt gij enige aandrijving in uw gemoed om op Gods Woord en getuigenis te komen, stremt die neiging niet door ontijdig toegeven aan moed-benemende bedenkingen, maar volgt die veel liever eenvoudig op en gij zult bij ervaring bevinden, dat zulks voor uw gemoed het voordeligst is. Het zeggen van de Heiland zal toch allerzekerst waarachtig zijn: "Die tot Mij komt, zal ik geenszins uitwerpen." Dan, mij dunkt, ik hoor een twijfelmoedig hart deze bekommerde taal en jammerklacht mij tegemoet voeren: Wanneer ik al het gehoorde in bedaarde overweging neem, zo gevoel ik, dat mijn gemoed als was in mijn binnenste wordt. Ik zie noodzakelijkheid om te moeten gelooft. Ik voel mij gedrongen om dit zonder uitstel te doen. Ja ik wordt als met verontwaardiging over mijn ongelooft aangedaan. Maar met dat al, een opkomende bedenking, geeft mij weer nieuwe verbijstering. Ik denk aan de gast zonder bruiloftskleed. Ik vrees dat indien ik al op 's Heeren nodiging kwam, zijn geval wellicht het mijne zoude zijn. Dit vrees ik te meer, omdat ik mij tot heden toe nog niet beschouwen kan als bekleed met de sierklederen des heils, noch omhangen met de mantel der gerechtigheid. Hoe bekom ik dit siergewaad? Meermalen heb ik er de Heere om verzocht. Meermalen heb ik mij, om daarmee bekleed te worden, aan de Heere opgedragen. Maar tot hiertoe werd mijn begeerte niet voldaan, noch mijn ziel ten volle gerustgesteld.

Is dat de taal van uw verlegen hart? Luistert dan ook naar het antwoord dat wij U geven zullen.

Het geval van de gast zonder bruiloftskleed moet in het geheel u niet hinderen in het ootmoedig en gelovig komen tot Jezus. Zijn misdaad bestond niet hierin dat hij gekomen was, maar daarin dat hij weigerde met dat sierkleed, dat de Gastheer hem wilde aandoen, bekleed te worden. Het tekent voor ons het verfoeilijk bestaan van een eigengerechtigd naambelijder en mondchristen. Maar is dit uw geval wel? Althans zou u weigeren u te laten bekleden met Jezus eeuwige gerechtigheid, indien gij slechts durfde geloven dat God er u mee bekleden wilde? Immers nee. Laat u dan dit geval niet afschrikken maar veeleer deze les geven, om afziende van alle eigen werken, U door een gelovige omhelzing van het aangeboden heil, en de aangeboden werking des Geestes, Jezus gerechtigheid deelachtig te worden. Laat u na vergeefs herhaalde aanbieding van uzelf aan God niet terughouden, maar onderzoekt integendeel of het u ook daaraan hapert dat u nog nimmer recht ontbloot van al het eigene kwam, en of gij wel immer rechtgelovig op Gods nodiging en aanbod hebt durven vertrouwen dat de Heere ook u met dit heilig siergewaad bekleden wil.

Zijt gij op ware zielsvrede gezet. Weet dat deze niet door achter te blijven maar door gelovig komen verkregen wordt. Erkent voorts God vrij in tijd en wijze. Houdt u in de weg van aanbevolen plichten. Wacht in die weg op 's Heeren genade. En zijt verzekerd, komt u op 's Heeren nodigende roepstem steeds armoedig en gelovig tot Hem. U zult op 's Heeren tijd gewisselijk ervaren dat uw ziel getroost wordt. God zelf zal uw ziel hier reeds in beginsel doen aanzitten aan Zijn tafel, schenkende u in meerdere of mindere mate al die zielvergenogende heilgoederen van Zijn koninkrijk, waar uw ziel op verliefd is en na deze zal Hij u de volle verzadiging geven aan het avondmaal van de bruiloft des Lams.

Gelovig volk; die het door genade gegeven is, deze dierbare en troostrijke waarheden bij 's Geestes licht zo in te zien, en het Evangelie daardoor aan uw gemoed nog ontsloten te vinden, dat gij door alle moed-benemende bedenkingen van ongeloof mocht heentrekken: U bent het, die getuigen kunt, bij eigen ervaring of het niet waarachtig is, dat elk die op 's Heeren nodiging komt welkom is. O, hoe mocht uw ziel wel eens vergast worden en feest houden, wanneer het woord des Konings door uwe oren en harten doordrong. Toen gij dat woord gelovende, amen, daarop gezegd hebt. En wat hebt gij naderhand niet wel eens de zielsverblijdende geneugdens van 's Heeren dierbare gemeenschap mogen smaken zo menigmaal 's Heeren vrijmoedig makende Geest u de geloofsvoorwerpen meer van nabij onder het oog bracht. Herinnert gij u die zalige ogenblikken wel? Waar komt het dan toch vandaan, dat gij, die de grootheid van dit heil gesmaakt hebt, en die bewust zijt dat gij tot een gedurig feesthouden geroepen zijt, niet zelden zo gebukt, neergebogen en moedeloos heen leeft? Is er dan geen zaligheid meer in 's Heeren dienst en geen vreugde in Zijn gemeenschap? Zegt gij. Ik weet het niet, hoe het komt dat ik nu zo dor ben, maar wenste het graag tot mijn besturing te horen. Welnu de redenen hiervan kunnen velen en verscheiden zijn. Bij enigen hapert het hier aan dat zij zich meer met het bezien van zichzelf ophouden, dan met het overdenken van hetgeen in de Heere voor hen te vinden is. Of dat men niet beseft, dat de nodiging Gods, zoals die tot zondaars en slechten allereerst komt, onveranderlijk dezelfde blijft, en dus ook voor een christen, wanneer hij zich in ongestalten bevindt te pas komt, om daarvan tot zijn aanmoediging, hoe jammerlijk het er ook uitzien mag, gelovig gebruik te maken. Bij anderen scheelt het daaraan, dat men het teveel laat berusten bij het eerste werk. Men heeft zo een zekere cirkel afgelopen. Naarmate men met onderscheiden licht, dat eerste werk als echt kan bezien is men opgebeurd, is dit verdonkerd, men kwijnt. Maar men bedenkt niet genoeg, dat het gelovig komen een dagelijks, ja gedurig werk, behoort te zijn. En in het geestelijke is het immers evenzo als in het natuurlijke. Bij de spijs die men heden gebruikt, kan men geen jaar leven, telkens vernieuwd komen en eten is nodig om geestelijk voedsel en sterkte te ontvangen. Een derde gebrek is, dat men zijn geestelijken honger niet genoeg opwekt noch ook zorgvuldig genoeg vermijdt, het toegeven aan zulke zaken, die de geestelijke graagte doen kwijnen en verflauwen, en daardoor ook niet ernstig genoeg met begeerten en verlangens naar de Heere en de genieting van Zijn liefde

uitgaat. Als iemand in het natuurlijke de maag en ingewanden te veel vervult met ongezonde en schadelijke spijzen of dranken, dan komt er gebrek aan eetlust, walging aan gezond voedsel, en een gehele kwijning in het menselijk leven. Een ongesteldheid die doorgaans met bittere dranken en uitzuiverende middelen moet hersteld worden. Zo is het ook in het geestelijke. Toegeven aan, en verdiepen van zich in tijdelijke dingen, en al te grote gezetheid op de genoegens van dit leven, verwekken een wansmaak in het nabij verkeer met God. Hierdoor wordt een geestelijke kwijning geboren, en de Heere bezoekt dit wel eens thuis, met een merkelijke dodigheid en magerheid aan de ziel te zenden. De geestelijke welgesteldheid wordt ook niet wederom bevorderd dan door uitzuivering van dat verkeerde en gebruik te maken van de genezende genadewateren van des Heeren Geest.

Een vierde gebrek is, dat als men eens gelovig mag gebruik maken van Christus volheid en van de Goddelijke beloften, zoals die in Hem ja en amen zijn, men dan de inlichting des Geestes in de waarheid en het gemoedelijk verkeer daaromtrent niet genoeg erkent als een echt bewijs van genade maar heimelijk iets onmiddellijks, of tenminste een veel sterkere mate van zielsverruiming nodig acht om te mogen zeggen: De Heere heeft mij doen proeven en smaken dat Hij goed is. Aan dit gebrek kwijnen vele zielen, meer zelfs, dan men wel denken zou. En het is doorgaans een gevolg van onkunde of van verkeerd bestuur. Het werkt ook niet anders uit dan een neerslachtig en ongetroost bestaan waaruit dan geboren wordt, dat de Heere weinig eer krijgt van Zijn genade, die vanwege het bedroeven van den Geest, ook wel eens rechtvaardig zijn vertroosting inhoud. Handelden zulke zielen bedaarder, redelijker, en meer overeenkomstig Gods Woord, zij zouden meer voetstappen van Gods werk in hun gemoederen ontdekken. En daar zij nu al veeltijds hun leven in klachten en heimelijke murmuringen doorbrengen, zouden zij dan meer stof vinden om te zeggen: De Heere is goed, degene die Hem verwacht, der ziele die Hem zoekt. De Heere is mijn deel, zegt mijn ziel daarom zal ik op Hem hopen. Bezieet deze dingen eens met ernst. Oprechten, en zijt gij in een kwijnende stand, smeekt de Heere, dat Hij u recht bij de plaag van een hart bepale daarover verootmoedige, en vernieuwde genade schenke, om daartegen meer bedachtzaam en op uw hoede te zijn. Herdenkt voorts veel ter uwer verlevendiging, opbeuring en troost, het heil dat in het dierbaar Evangelie om niet wordt aangeboden. De vrijvergunning Gods in Zijn nodiging, die U telkens bij vernieuwing toeroept: Eet vrienden, drinkt, ja wordt dronken in liefde. De gezette herdenking hiervan zal u tegen merkelijke toegevingen aan het ongeloof beveiligen. Zij zal telkens uw begeerten en verlangen te sterker en vuriger gaande maken. Zij zal u gemoediger onder het gemis en bedachtzamer onder het genot der tijdelijke dingen doen zijn. En vooral uw begeerten en verlangen doen uitgaan naar dien gelukzaligen stand, waarin gij met de volmaakt blinkende klederen des heils bekleed, eeuwig feest zult vieren en genieten de volle verzadiging van vreugde voor Gods aangezicht en eeuwige liefelikheden aan Zijn rechterhand. Amen.

Leerrede over Lukas 14:18-20.

“En zij begonnen allen zich eendrachtig te verontschuldigen. De eerste zeide tot hem. Ik heb een akker gekocht, en het is nodig dat ik uitga en hem bezie: ik bid u houd mij voor verontschuldigd. En een ander zeide: Ik heb vijf juk runderen gekocht, en ik ga henen om die te beproeven; ik bid u houd mij voor verontschuldigd. En een ander zeide: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen.”

Wanneer wij voor enige tijd met uw aandacht de verklaring van deze uitmuntende gelijkenis begonnen zijn, merkten wij in de verklaring het een en ander op dat tot beter inzicht in 's Heeren mening kan dienen. Het voornaamste hiervan was, dat wij de Gastheer ons hebben voor te stellen als iemand, die recht en macht had om te gebieden, zodat het grote einde dezer gelijkenis aanwijst, dat zij die onder de bediening van het Evangelie verloren gaan, de schuld hiervan niet aan God, maar aan zichzelf te wijten hebben. Dit zal in deze leerrede temeer blijken, waar wij nu moeten overwegen het onbetamelijk gedrag dergenen die onder de vriendelijke roepstem en nodiging van het zalig Evangelie verloren gaan.

Een stof, toehoorders, zeer dienstig ter ontdekking, overtuiging en terechtbrenging van velen onder ons die maar al te zeer gelijk zijn aan de tekening hier door de Heere gegeven. Doch, zonder de Geest zal mijn voorstel even onvruchtbaar zijn, als de stem van die gezonden dienstknechten. De Heere geve een gelukkiger uitkomst tot eer van Zijne grote Naam. Amen.

Laat ons dan eerst kort de zin der woorden trachten te openen. De tekst geeft ons een tekening der eerst-genodigden, en welke voorwendsels zij gebruikten voor hun weigering. Zegt nu de tekst dat zij allen weigerden te komen, men moet dat zo volstrekt niet nemen alsof niemand der aanzienlijken in Jezus gelooft. Het tegendeel blijkt bijvoorbeeld uit Nicodemus, 'allen' wil hier zeggen: verre het merendeel, ja zelfs zovelen, dat op enige weinigen na zij allen weigerden te komen.

Tekenend is dat elk der genodigden een andere verontschuldiging heeft. Maar hierin komen zij allen overeen, dat zij zich eenparig ongezind betoonden om van de vriendelijke aanbieding van de Gastheer gebruik te maken.

De eerste verontschuldiging tekent het karakter van zulke lieden, die nimmer tevreden zijn, hoeveel zij ook bezitten, en daarom zich ook zeer in het najagen van het tijdelijke overgeven, zodat er nimmer tijd overblijft, om aan het eeuwige ernstig te denken. Dat dan ook als zo een verontschuldiging geschetst wordt, die geheel en al ongenoegzaam was en dus een bewijs van weinig eerbied en ontzag voor de Nodiger in zich bevat, ook al is het dat hij het beleefd weigert met de woorden: “Ik bid u, houd mij voor verontschuldigd”.

De tweede verontschuldiging was niet beter maar van dezelfde soort, hoewel ook in dezelfde beleefde vorm.

De tekening, dunkt mij, is wederom die van een hebzuchtig mens, wat niet behoeft te bevreemden.

De geldgierigheid toch, was, gelijk ten alle tijde, bijzonder bij 's Heilands land- en tijdgenoten, en mogelijk bij hen, waarmee Christus nu aan de maaltijd was, de allermeeft heersende zonde. Ook kan men deze tweede uitbeelding zeer wel onderscheiden van de eerste, wanneer men zich hier een mens voorstelt, wel niet zo rijk als de eerste, maar die het trachtte te worden en die daarom door zich al te veel te verdiepen in de aardse dingen, de eeuwige uit het oog verliest.

Dit nietig en ijdel voorwendsel was dus zo min voldoende als de eerste om van de nodigende Gastheer weg te blijven. De derde persoon had wel de meeste goede schijn voor zijn weigering. Immers deze mens zei: “Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen”.

Deze botte en ruwe weigering, dunkt mij te verbeelden een wellustig mens wiens gemoed met de vermaking van de wereld dermate is ingenomen, dat hij zelfs gemelijk wordt, wanneer men hem over Goddelijke dingen wil onderhouden. Hij had immers zelf nu een bruiloft, waarom

hem de nodiging ongelegen en ontijdig voorkomt. Echte taal van zulk een die zich verstoort, wanneer hij slechts voor enige ogenblikken van zijn genoegens en vermaken afgetrokken of daarin verhinderd wordt. En dan nochtans wil hij dit als een billijke, noodzakelijke en onvermijdelijke rede doen voorkomen.

Gij bemerkt lichtelijk toehoorders, dat Jezus, door deze drie beelden het bestaan der mensen afbeeldende, ten duidelijkste daarmee in het oog had, het hoofddoel Zijner gelijkenis, namelijk om aan te wijzen, dat degene die onder de bediening van het Evangelie verloren gaan, dit niet aan God, maar aan hun eigen verdorvenheid te wijten hebben. Immers de Heere had hen laten roepen, en het hun alles laten aanbieden, maar zij waren onwillig. De verkleefdheid aan het zien en zinlijke belette hun recht belang te stellen in 's Heeren nodigende aanbieding. Het deed hen al te onbedachtzaam de gunst en vriendschap van God voor een kortstondig en tijdelijk genot overgeven.

Doch laat ons nog enkele aanmerkingen die de tekst opleveren bezien.

Vooreerst merk ik op, hoe in alle mensen van nature een onwilligheid en ongenegenheid heerst, om zich met God volgens het woord van Zijn vriendelijke nodiging in te laten. En dan hoe vruchtbaar het menselijk vernuft is in het uitvinden van bedeksels der schande, om deze onwilligheid te vernissen. En eindelijk hoe onbetamelijk, God ontierend en verdoemelijk intussen zulk een gedrag is. Aardsgezindheid blijkt dus een van de grote hinderpalen waardoor de vrucht van de liefelijke Evangelieroeping verhinderd en gestremd wordt. Inderdaad daar zijn veel hinderpalen zo binnen als buiten de mens, waardoor het Evangelie belet wordt recht vrucht te geven. De natuurlijke verdorvenheid van het verstand, waardoor men onvatbaar is om het dierbare, gewichtige en noodzakelijke van het Evangelie recht in te zien, afkerigheid van de wil, aftrekken door verleidende leringen, invloed der ingezogen vooroordelen, eerbied voor zulken die met een kwaad voorbeeld ons voorgaan, behoren alle mede tot deze hinderpalen. Zou u wel geloven toehoorders, dat verre het grootste deel van al deze beletsels, veroorzaakt of althans merkkelijk gekoesterd en gesterkt wordt, door het toegeven aan de verdorven geneigdheid tot het bezit van de tijdelijke dingen. En waarlijk een rechte beschouwing van de natuur, aard en uitwerking der aardsgezindheid zal ons de leer der heilige Schrift nog des te klaarder doen inzien.

Wat toch is het karakter van zulk een mens, die men de naam van aardsgezindheid terecht geven mag. Het is een mens op wiens gemoed het bezit of het vrolijk genot der tijdelijke dingen meer gewicht heeft, dan hetgeen de vervolmaking van zijn redelijke geest betreft. Deze geestesgesteldheid heeft onderscheidene soorten en is ook in trappen verschillend. De gewone gang van het leven, de gesteldheid van iemands dierlijk bestaan, de invloed der denkwijze waarin iemand opgevoed is, de meerdere of mindere inteugeling van de gemener of zaligmakende werkingen van Gods Geest baren hier verschil.

Behalve dat ook de verschillende bedelingen der voorzienigheid omtrent de ondermaanse dingen door toeval onzer verdorvenheid, de natuurlijke aardsgezindheid van het hart, dan eens meer tot dit dan meer tot wat anders bepalen. In tweeërlei opzicht laat zich echter de overheersende geneigdheid tot het tijdelijke allerblijkbaarst bij onherboren mensen bespeuren. Of in onmatige geneigdheid tot het bezit van aardse goederen. Of in een onmatige gezetheid op een vrolijk en wellustig leven.

Wat de grondverdorvenheid betreft gaan deze gesteldheden wel bij alle mensen gepaard, maar zij heersen doorgaans niet met dezelfde kracht in een en dezelfde mens. Gierigheid doet afzien van vermaak. Lust tot vrolijkheid houdt de gierigheid wel eens onder. Soms echter laten beide gelijk zich gelden. Zo was het bij de rijke dwaas. Gierig was hij, omdat hij voor een ander niets over had. Wellustig was hij tevens daar hij zijn overvloed alleen aanleggen en besteden wilde tot voldoening van zijn vleeselijke genoegens. Maar wat het ook zij, of de hebzuchtige gierigheid, of de onmatige trek naar tijdelijk genoegens, of die beiden, het kan niet anders of het moet het recht gebruik maken van het Evangelie ten alleruiterste tegenstaan en verhinderen.

Want, vooreerst, het Evangelie als een leer des geloofs, stelt ter omhelzing en betrachtning voor, ongeziene dingen, zaken die onder het bereik onzer zinnen niet vallen. Men wordt door het Evangelie geroepen, om een ongeziene Jezus lief te hebben, te steunen op een gerechtigheid die buiten ons verworven is, en dus geen voorwerpen van aanschouwen maar van geloof zijn. Gemeenschap te oefenen met het onzichtbaar en allervolmaaktst Wezen, zijn hoop en verwachting, zijn bemoediging te ontleen uit ongeziene dingen, ziedaar de grote voorwerpen waaromtrent een Christen met zijn geloof verkeren moet. Maar hoe is een aardsgezind mens hiertoe bekwaam. Hij die geen hoger goed kent dan de bezitting van het stof of de voldoening van zijn vleselijke lusten, is zulk een mens in staat om rechte prijs te stellen op dingen die niet anders dan met een geestesoog en in stille bedaardheid in hun rechte aard en uitnemend groot aanbelang te erkennen zijn. In de tweede plaats, het Evangelie roept de mens niet slechts om met zijn geloof te verkeren omtrent ongeziene dingen, maar het eist zelfs, dat wij met dat ongeziene bovenal ingenomen zullen zijn.

Het verplicht haar belijders om in veel gevallen, aan het zienlijke verloochening te oefenen. Een les, ten enenmale onbestaanbaar met een aardsgezind gemoed. Hoe zal een najagen van het tijdelijke, daar zijn hart zozeer mee ingenomen is om de uitnemendheid van de kennis van Christus, al zijn gewin schade en drek achten. Hoe zal hij uit oorzaak van enig toekomstig heil, afzien van gunstige gelegenheden, om zijn winzucht of wellust voor het tegenwoordige te voldoen. Neen hij meent, of dat dit leven geheel en al, of tenminste dat het grootste gedeelte tot geen ander doel geschikt is, dan om daarin zoveel mogelijk bijeen te brengen en al dat genoeg te zoeken, waartoe hem zijn omstandigheden de toegang verlenen. De grote voorwerpen van de Godsdienst, denkt hij, zullen daarna te pas komen, wanneer hij van de wereld verzadigd, en niet langer in staat is zich met de dingen dezes levens te bemoeien.

Het Evangelie roept de mensen om zich uit genade te laten zaligen. Maar verplicht tevens degenen die zich deze heilsweg laten welgevallen, om waardig met een zo grote weldaad in matigheid, rechtvaardigheid en Godzaligheid te leven. Maar hoe zeer is een aardsgezind gemoed daartoe onbekwaam. Het leven, dat een mens op het tijdelijke verzot, voor zich verkiest brengt hem buiten twijfel in velerlei verzoeking tot zondigen. Zijn aardsgezindheid doet hem telkens in die verzoeking bezwijken. Hij valt dagelijks in de strikken, die de satan en de wereld voor zijn verdorven genegenheden spant. Het kan niet anders of hierdoor hoopt hij zonden op zonden. Zijn geweten moge hem eens beschuldigen, de geneigdheid tot het kwade is echter zo groot dat hij ze onmogelijk bedwingen kan. Hij geeft telkens weer toe in overtredingen. Wat is hiervan het gevolg?

Het geweten door deze toegevendheid bezwaart, klaagt hem aan en de aardsvijand van 's mensen zaligheid bedient zich van die gesteldheid, om het Evangelie voor zulk een allersterkst te verdonkeren. Deze of dergelijke gedachten komen op: Zou u, o mens, durven vermoeden of tenminste met enige grond mogen denken, van God geroepen te worden zoals u nu bent?

Voor u geldt zeker het Evangelie niet. Waart gij minder hebzuchtig, waart gij minder wellustig, dan mocht ge denken genodigd te worden, maar nu niet. Soms verwekt die gedachte voor een tijd ijver, om door eigen kracht zich te verbeteren, doch het duurt vaak niet zo lang, of nieuwe verzoeking doen zich voor. Om deze op te volgen, wijst hij het vriendelijk Evangelie, vooralsnog van zich af. Hij kan geen troost scheppen uit haar voorstel, omdat het hem niet in alles behaagt. Ongetroost kan hij echter niet leven. Wat dan. Hij hoopt op betere en gelegener tijden en intussen stort hij zich weer in zijn gewone levenswijze. Ja soms doet hij dit te sterker, om daardoor de vervelende beschuldigingen van het gemoed te ontgaan. Het gewetenslicht verdooft intussen langer hoe meer. De mens wordt hoe langer hoe verharder en ten laatste geheel en al overgegeven aan zijn driften.

Zo gaat hij in zijn ongelovigheid en afkerigheid van God, met een onbekeerlijk hart heen tot aan zijn dood toe, zo niet meer dan menselijk vermogen hem belet en stuit in zijn loop. Ja, indien God door verbazende wonderen van heerschappijvoerende genade niet een gehele

verandering in de gesteldheid van zijn gemoed teweeg brengt, hij zal op elke nodiging van het Evangelie zeggen: Ik heb het te druk in de wereld om godsdienstig te zijn; ik heb ossen gekocht, of een vrouw getrouwd en daarom voor ditmaal ga heen; op een gelegener tijd zal ik u horen. Welk een oordeel moeten wij intussen over het bestaan en gedrag van zulke mensen vellen. Ongetwijfeld zo wij de zaken niet verbloemen, zo wij ze integendeel met hun rechte naam noemen willen, dan moeten wij erkennen dat zulk een bestaan even zo dwaas en onzinnig als strafschuldig en misdadig is.

Het nader betoog hiervan behelst het tweede stuk, hetgeen wij uit onze tekst tot meerdere bijzondere overweging hebben afgeleid. Het is zo, toehoorders, de mensen benoemen doorgaans hun gebreken met zeer verkeerde namen. Zij zijn zelfs zeer geneigd om hun misdaden onder de gedaante van deugden te doen voorkomen. Gierig heet men met gaarne, men doopt derhalve die ondeugd met de prijselijke naam van spaarzaamheid.

Wellustig wil men niet genoemd worden. Men zegt dan: Ik leef niet karig, ik maak van het mijne gebruik, Als ongelovig en onwillig om te geloven afgebeeld te worden is ondragelijk. Men zegt: Het schikt nog zo niet, ik wil de geveinsde niet spelen. Als ik God zal dienen, zal ik het met geheel het hart doen. Vooralsnog zijn daartoe de omstandigheden niet gunstig. Ik hoop op een betere tijd. Op zulke en dergelijke wijze, wiegt men zijn geweten in slaap en blijft vasthouden aan zijn afkeringen van God.

Bezien wij intussen al die verontschuldigen van nabij, ras doen zij zich in een geheel ander en wel zeer misdadig en strafschuldig licht voor. Men bespeurt ras dat al deze uitvluchten ten enenmale nietig zijn wanneer men de zaak maar recht door denkt.

Een aardsgezind mens, die het voorrecht van een beschaafde en Godsdienstige opvoeding genoten heeft en die nog niet geheel in de zonde verhard is, zal zeker soms door het bekoorlijke van de Godsdienst enigszins getroffen en aangedaan worden met een zekere geneigdheid tot die voorrechten waartoe hem het Evangelie roept. Evenwel zo lang zijn hart niet inwendig door genade vernieuwd is, stelt hij de ernstige betrachting van de eeuwige dingen van tijd tot tijd uit. Zekere aangename of voordelige zonden hebben zulk een overwicht op zijn hart dat hij, hoezeer ook nu en dan getroffen, nimmer tot een gezeten bedaard besluit komen kan, om alles wat tegen Gods wil is, er aan op te offeren. En hiertoe is hij te onwilliger wanneer men hem, de onmogelijkheid van iets bij God te kunnen verdienen onder het oog brengt. Zolang nu deze gesteldheid bij hem heerst, kan het niet anders of het tijdelijke houdt bij hem het overwicht boven het eeuwige. En God Zelf en Zijn dierbare gemeenschap wordt minder geacht dan het genot der vergankelijke dingen.

Wat dunkt u? Mist zulk een wereldling niet in dit bestaan, die rechte bestiering waarnaar ons gedrag behoort ingericht te worden? Beheert hij de tijdelijke goederen wel in de rechte orde der ondergeschiktheid? Mist hij niet in het beheren daarvan de rechte bedoeling. Moet daaruit niet volgen, dat al zijn werkzaamheden niet ingericht zijn op de rechte wijze. En wilt gij grondig verstaan hoe misdadig zijn gedrag is, let dan op deze drie zaken:

Ten eerste. Kan men het anders als zeer misdadig rekenen, wanneer men God, het hoogste Goed, minder acht dan zulke dingen die aan de allerbeste zijde aangemerkt, slechts gaven Gods zijn, die hier voor enige tijd het leven veraangenamen.

Ten tweede. Kan men het anders als strafwaardig achten, wanneer men niet beantwoordt aan het einde waartoe men geschapen is, maar integendeel enkel voor het mindere bezorgd is en het wezenlijke geheel en al voorbijziet?

Ten derde. Kan het anders dan misdadig en strafschuldig zijn, de God van hemel en aarde af te wijzen en aan Hem de verschuldigde gehoorzaamheid te onttrekken. Ja de allergrootste neerbuigende genade waardoor Hij ons tot zich nodigt in de wind te slaan, enkel omdat men te gehecht is aan dingen, die onze redelijke geest nimmer volmaken kunnen. Begaat men dus niet de grootste ondankbaarheid en tevens de allerstoutste vermetelheid? Welnu dit alles doet hij,

die wegens verkleefdheid aan de dingen van de tijd, nalatig is in het gelovig opvolgen van 's Heeren nodigende roepstem, die door het Evangelie tot hem komt.

Zal ik voortgaan in mijn betoog? Mij dunkt al het gezegde is reeds meer dan genoegzaam. Alleen zal het nodig zijn, dat ik enkele schijnbedenkingen nog wat nader oplos.

Velen zeggen tot hun verdediging: Mijn stand in de wereld brengt het mee, dat ik leef zoals ik doe.

Doet men nader onderzoek, wat men hiermee bedoelt, dan wendt de een voor de uitgebreidheid van zijn tijdelijke zaken; een ander de zwaardrukkende last van een talrijk gezin; een derde zegt: Ik leef deftig en ruim, omdat dit aan mijn stand en middelen betaamt. Zou men, de zaak oppervlakkig beziende, niet denken, wat is in deze berispelijk? Zijn al deze dingen geen geheiligde plichten, waartoe wij door redelijke gronden zelfs verbonden zijn? En inderdaad het Christendom strijdt geenszins tegen een behoorlijk acht nemen op de goederen dezes levens. Het laat ook vrijheid om van het zijne een betamelijk gebruik te maken. Het is ook zeer ver af van vadsigheid en traagheid, of nauwgezette karigheid te begunstigen. Maar met dat alles, het roept ons tevens om het eeuwige meer te behartigen dan het tijdelijke. Het roept ons toe: "Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid." Het beveelt ons tevens de wereld niet lief te hebben noch dezelve gelijkvormig te zijn.

In zover wij nu op de aardse dingen die prijs stellen, dat zij ons in het betrachten van de genoemde plichten niet in de weg staan, zijn die dingen met het geloof en ware Godsvrucht bestaanbaar. Maar ook verder niet. Begeert integendeel iemand het genot der tijdelijke dingen zo, dat hij die als een wezenlijk goed aanmerkt, en daarin met het hart eindigt, zoekt men die dingen voor en boven alles met verwaarlozing van het enige nodige, men toont met nadruk een mens te zijn, die zijn deel in dit leven zoekt. En wat zal hiervan het gevolg zijn, zeker dit, dat men reeds in dit leven duizendmaal zich verijdeld ziet in zijn bedoelingen, en na deze zich te laat beklagen zal, dat men zijn oog en hart gevestigd heeft op dingen die bij de dood zich zeker vleugelen maken zullen als een arend. Zo dit waarachtig is, denkt mogelijk iemand bij zichzelf, waar zijn dan de ware Godzaligen in de wereld te vinden? Ziet men niet vaak, dat zij, die met de naam van Godvruchtigen bestempeld worden, even zozeer als andere mensen vast houdend van aard, of zeer begerig zijn op de genieting van tijdelijke genoegens?

Maar ik antwoorde: Het zijn juist niet allen Godzaligen, die deze naam wel dragen. En zij die met een overheersende hebzucht of geneigdheid naar de dingen van dit leven haken, zijn in de Bijbel voor geen Godvruchtigen bekend.

Doch men moet wel in aanmerking nemen, dat men doorgaans de gebreken van Gods volk in een vergrotend en zijn eigen feilen in een verkleind licht beziet. Verder dat zij, die niet dan het uitwendig gedrag van 's Heeren volk kennen, en met hun geen gemeenzame omgang willen houden, onmogelijk bevoegd zijn om rechters in dit stuk te zijn. Liederen van dit soort zien slechts op de misdragingen en feilen van Gods volk maar zij zien de Christen niet in de binnenkamer. Zij horen zijn klachten niet. Zij weten niets van zijn tranen en gebeden, die hij telkens over zijn wangedrag voor de Heere uitstort. Zij merken niet op, hoe niettegenstaande al het verkeerde, bij een Christen vele dingen zijn die hem wezenlijk onderscheiden van een natuurlijk mens. Neem slechts, de gedurig opkomende keus van zijn hart. Het hoogschatten van het Evangelie. Het ernstig pogen en steeds vernieuwd arbeiden van het gemoed met en voor den Heere, om het steeds nabijliggend kwaad door 's Heeren genade meer en meer gedood te krijgen, en ware het mogelijk daarvan geheel bevrijd en verlost te worden.

Zodra ik echter deze dingen opper, voorzie ik dat men mij een derde bedenking zal tegemoet voeren. Is het zo met de zaak gelegen, denkt men, wat wil men mij dan toch zeggen, als men zegt, dat mij het Evangelie opeist zoals ik ben? Dat men geloven moet? In 's Heeren Naam wordt aan goddelozen deze boodschap gedaan: Komt alle dingen zijn nu gereed. Gij die dus denkt, vergunt mij u te zeggen, dat gij zaken onder een vermengt die van een zeer onderscheiden en wijd-verschillende natuur zijn. Wat denkt ge toch, dat 's Heeren knechten bedoelen, als zij u

recht toe recht aan naar Jezus wijzen en het Evangelie ten voorwerp van geloof de zondaar voorstellen? Meent gij, dat daarmee geleerd wordt, dat zij die onherboren zijn, zolang zij zo blijven, vrijheid zouden hebben, om zich als dadelijke bezitters en deelgenoten van de genade aan te merken? Of meent gij dat men u leren wil, dat men het Evangelie wel kan aannemen en intussen in zijn zonden blijven voortgaan. Ja, even aardsgezind, even begerig naar tijdelijke dingen blijven als tevoren?

Indien gij u dit verbeeldt, dan verkeert gij tot hiertoe in een dodelijk misverstand. Dan hebt gij nimmer onze prediking recht gevat! Het voorstel des Evangelies geschiedt tot een geheel ander doel en heeft een geheel andere inhoud. Het nodigt wel zondaars, zoals zij zijn tot Jezus, en waarom? Omdat zij zichzelf niet bekeren kunnen en bij Jezus ook zelfs de aanvankelijke herstelling van hun verdorven natuur te zoeken hebben. Het nodigt zondaars tot de zaligheid. Maar waartoe?

Opdat de overweging van dat heil, dat het Evangelie aanbiedt, onder de krachtadige invloed der Goddelijke genade, het aardsgezind gemoed van wereldlingen omzetten, en op de dierbare zaligheden die in Gods gemeenschap te vinden zijn, zou doen verliefd worden.

Het wijst geen slechte mensen af, maar toont hen, waar zij genezing tegen hun slechtigheden te zoeken hebben. Ja, het geeft vrijheid aan de allerslechtsten om te komen tot de maaltijd, die de opperste Wijsheid heeft aangericht. Maar het verplicht tevens op het allersterkste om de slechtigheden te verlaten en te treden op de weg des verstands. Die zulk een Evangelie ook menigmaal tot mij gekomen is, op mijn hart, zijn verderf te wijten, en geeft kennelijke bewijzen dat hij tot God niet komen wil. Die tegen zulk een Evangelie zich in ongeloof verzet, doet zijn ziel geweld aan en geeft in alle nadruk te kennen, dat hij de dood boven het leven verkiest. Ik meen dat na hetgeen is opgemerkt geen bedenking van gewicht meer overblijft, en zal daarom nu van het verklarend gedeelte afstappen en ter nadere toe-eigening van het gehoorde overgaan.

Toepassing.

Keren wij nu met het gehoorde tot onze gemoederen in, en leggen wij bij het verhandelde onszelf met getrouwheid eens neer. De grote vraag, die elk onzer ter beproeving van zijn staat voor God op het aller ernstigst te doen heeft, is deze: Welke uitwerking heeft Gods nodigende roepstem, die door het Evangelie ook menigmaal tot mij gekomen is, op mijn hart gedaan. Ben ik op 's Heeren nodiging met blijdschap gekomen. Ben ik gekomen met een oprechte gezindheid, om alles wat tegen 's Heeren nodiging overstaat, zo ver God van mij vordert; te willen verzaken? Of ben ik nog tot op dit ogenblik van datzelfde bestaan als die lieden, die Jezus in onze tekst afbeeldt? Helaas, toehoorders, hoeveel bewijzen. doen er zich dagelijks aan ons voor, waaruit blijkt, dat hetzelfde gedrag, van de lieden uit onze tekst omtrent 's Heeren nodiging toonden, niettegenstaande al de klaarheid en vriendelijkheid waarmee God ook nu de mensen laat nodigen, door de meesten verre gehouden wordt. Komt het woord des Konings tot ulieden in de prediking van het Evangelie, hoevelen gunnen zich nauwelijks zoveel tijd dat zij er een aandachtig oor aan lenen willen. Hoevelen ontlopen zelfs 's Heeren boden, hetzij dat men om werelds gewin zich uit de openbare Godsdienst onttrekt, hetzij men, om zich te vermaken, gekochte goederen of landen gaat bezien, op die dag, die plechtig tot een statelijke Godsdienst behoorde afgezonderd te worden. Men verwijdert zich zelfs op die dag van de stad of het dorp en van alle godsdienstige bijeenkomsten. En gaat het in deze zelfs niet zover, dat men de nietigste voorwendsels als gewichtige redenen durft doen voorkomen, ja zelfs zijn moedwillig versmaden van Gods dag en dienst als een onvermijdelijke plicht wil bezien hebben. Wordt men daarover bestraft, die wat geschikter zijn zeggen met een beleefde taal: "Ik bid u, houd mij voor verontschuldigd". Een ander in gemelijkheid losbrekende zegt, ik kan niet komen, ik heb het veel te druk, dit en dat moet afgedaan worden. En als ik in de week afgesloofd heb met mijn arbeid of in de dienst van anderen, moet er tenminste enige tijd voor mijn eigen vermaak of zaken overschieten. Zodra het mij beter gelegen komt zal ik mij tot de Godsdienst schikken,

maar nu schikt het mij niet. Komen anderen nog al onder het gehoor, men hoort wel naar onze woorden, maar men doet er niet naar. Soms hangt het hart zo naar het aardse, dat men zelfs onder het horen, voorneemt niets te doen, van alles, waartoe men opgewekt wordt.

Ook vervelen de leerredenen al zeer schielijk, en wat wonder, mensen die zich geheel en al overgeven aan het wroeten als mollen in de aarde, mensen die gehele avonden in een laf en zot gezelschap, waar alleen gesproken wordt over mode, ijdelheden, lekker eten en drinken en niet dan om het geweten in slaap te wiegen of uit welgevoegelijkheid ter kerk gaan, kunnen die wel anders dan zich zeer pijnigen, wanneer zij enige weinige uren aan gezetter onderwerpen moeten denken. Vooral wanneer men hun getrouwelijk onder het oog brengt, hoe zeer hun levensgedrag verwijderd is van hetgeen het behoorde te zijn, en tevens, welk een rampzalig lot zij ongetwijfeld te wachten hebben, indien zij in hun ongelovig en werelds bestaan blijven voortleven. Het is zo, men vindt er, die de leerredenen ook de getrouwste en nadrukkelijkste met genoeg aanhoren. Men wordt weleens overreed dat het leven, dat men leidt niet goed is, hieruit worden wel eens voornemens ten goede geboren. Dan helaas, hoe ras wordt dit goede zaad door de doornen en distels verstikt. Nauwelijks is men tot het zijne weergekeerd, of men verzonddigt al de indrukken, die men ontvangen had dermate, dat er niets van overblijft, dan alleen nu en dan eens een vluchtig aandenken, en een niets betekenende opzet om nog eens te eniger tijd met meer ernst zich te zullen vervlijtigen op de eeuwige dingen. Daar echter noch de eeuwige dingen recht levendig en geestelijk in haar innige waarde gekend worden, zo kan men het onder het besef van zijn gemis zeer gemakkelijk stellen.

Men gaat van tijd tot tijd in zijn vervreemden en van God gescheiden staat voort, totdat men stervende, zich te laat beklagt, dat men op het eeuwige niet eer en met meerderen ernst bedacht was.

Heb ik het bestaan van de een of ander onder u getroffen, ach, vergun mij dan nog enige ogenblikken, om u tot zulke overdenkingen op te leiden, die onder beding van Gods genade voor uw zielen zeer gezegend zouden kunnen zijn.

In de eerste plaats, bedenkt eens met gezetheid hoe lankmoedig God tot hiertoe over u is geweest. Zoveel tijd liet Hij u al roepen en nodigen. Bode op bode zond Hij u toe. Dan, tot hier toe, bleef gij ongezend om op die roepstem acht te nemen. Reeds lang had gij daaraan verdiend dat de Heere zich in het geheel van u had onttrokken en u aan uw eigen dwaze keus had overgelaten.

Maar nee, nog is Zijn lankmoedigheid niet ten einde. Dit zelfde uur, deze zelfde leerrede is een getuige, dat de Heere nog geen lust heeft in uw dood. Behoorde u dit, o mens, niet schaamrood te doen worden over uw afwijzing van 's Heeren roepstem. Of wilt gij daarin voortgaan tot aan uw dood toe? Hebt ge dan geheel besloten, uw verderf moedwillig in te gaan, niettegenstaande u behoudenis en zaligheid wordt aangeboden, zelfs nog op dit eigen ogenblik, waarin ik tot u spreek.

Overweegt eens in de tweede plaats hoe onveilig het is, God in Zijn nodiging af te wijzen, ja zelfs het afwijzen in beraad te nemen. Tegen Wien verzet gij u toch? Is het niet tegen die God die u geschapen, die u gemaakt heeft. Is uw leven en adem niet in Zijn hand, en wel ieder ogenblik? Kunt gij die God groter smaad aandoen, dan Hem af te wijzen? Heeft Hij geen volstrekt recht op u? En waartoe laat Hij u roepen. Is het niet tot dingen waarin uw eeuwig heil en volmaaktheid naar ziel en lichaam in gelegen is.

Wel, waarom bid ik u, waarom wilt gij dan niet horen. Waarom weegt gij geld uit voor hetgeen geen brood is, en uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan, daar de Heere u toeroept: Hoort aandachtig naar Mij en eet het goede en laat uw ziel zich in vettigheid verlustigen.

Of ziet gij op tegen de afstand van uw aardsgezind leven, waartoe gij zou moeten besluiten, indien gij waarlijk ernstig op uw behoudenis bedacht werd. Doch ik bid u, indien dit u terughoud, denkt dan toch eens in wat zal het u baten al kon gij de hele wereld gewinnen en gij leed schade aan uw ziel.

Is een hand vol stof, een ras voorbij vliegende geneugte, een kortstondig vermaak, zoveel waard, dat gij er uw eeuwig heil aan wagen, en uw kostelijke ziel daarom ten verderve brengen zou?

Mij dunkt, de een of ander is overtuigd van het onbetamelijke van zulk een gedrag, en zegt, ach kon ik maar recht komen, kon ik mijn genegenheden los maken van de dingen van de tijd, kon ik mij met een waarachtige overgave des harten aan Jezus kwijt worden. Maar hoe kom ik er nog toe.

Is u dit ernst, geliefden. Zo bid ik u, laat uw onvermogen u geen ogenblik van verre doen blijven staan. Denkt aan het reeds gezegde, dat het Evangelie u opeist zoals gij zijt en alles aanbiedt wat gij nodig hebt. Dus dat gij geenszins om een goed begin te maken, met uw eigen natuurkrachten beginnen moet, maar bij Hem, bij Wie gerechtigden en sterkte te vinden zijn.

Alles wat gij nodig hebt, moogt gij vrijelijk komen zoeken. Komt dan zoals gij zijt, komt zonder uitstel, komt op dit ogenblik. Erkent uw dodelijke onmacht en afkerigheid. Roept Jezus verworven Geest daartegenin en geeft u zoals gij zijt, maar onbepaald aan Jezus' hand. Hij kan en wil de allerafkerigsten van hun afkeringen genezen. Maar Hij wil er ook alleen de eer van hebben.

Welaan, verlaat u op Zijn Goddelijk woord. Ik verzeker u, doet gij het in oprechtheid des harten, gij behoeft voor geen afwijzing te vrezen.

Godzaligen, wat u betreft, dankt gij de Goddelijke genade, die u van onwillig, gewillig, van weerstrevig, gehoorzaam, van ongelovig, gelovig gemaakt heeft omtrent het Evangelie en haar vriendelijke boodschap. Herdenkt daartoe, oprechten, wat heeft God aan u al niet moeten doen eer gij van harte instemde in de wel verordineerde heilsweg. O wat al hoogten moesten vernederd worden, wat al dalen verhoogd, wat al liefde arbeid aan u besteed worden. Of was het uit uzelf, dat de ongeziene dingen overwicht kregen op uw hart. Was het uit uzelf, dat die keus in uw ziel doordrong, om alles schade en drek te achten, bij de uitnemendheid der kennis van Christus. Was het uit uzelf, dat gij geleerd hebt, het werk van zalig worden, uit uw hand in de handen van de gezegende Zaligmaker over te geven. Of berouwt u de keuze, die gij eenmaal deed. Zou gij ze niet veel eer nu nog doen, indien gij ze nimmer gedaan had. En herhaalt gij ze niet ontelbare malen voor God in het verborgene. Doet gij ook zulks niet meermalen bij plechtige gelegenheden.

Mij dunkt uw ziel zegt hartelijk: O ja, Jezus is waardig op Zijn woord geloofd te worden. Jezus alleen is mij meer waard dan duizenden werelden met al hun begeerlijkheden. Kon ik Hem maar mijn gehele hart geven, was ik steeds vuriger, oprechter in een dankbare wederliefde voor Zijn onuitsprekelijke goedheid, die alle verstand te boven gaat. O, mij dunkt, ging het na de begeerte van mijn hart, Jezus moest geheel en alleen in al mijn genegenheden het begin en einde zijn. Maar, dit maakt mij bedroefd en bekommerd, dat ik zo dikwijls mijn hart aan Hem onttrek en het aan dingen overgeef, die al lang van mij beschouwd zijn, als onwaardig, niet alleen om sterken, maar zelfs om de minste invloed in mijn achting te hebben.

Ik geloof in waarheid, godvruchtigen, dat deze, uw klacht meer dan al te rechtmatig is. Maar slaat gij wel de rechte weg in, om van dat verderf hetgeen uw geheiligd en verlicht verstand zo nadelig en schadelijk aanmerkt, meer in kracht gelouterd en ontheven te worden.

Beziet gij wel dagelijks de grote voorrechten, waartoe gij door het Evangelie geroepen wordt. Gewend gij u wel tot een bedaard en verstandig overdenken van die goederen, die u in 's Heeren troostrijke toezeggingen beloofd zijn. Is het verzuim hiervan niet vaak de rede, dat tijdelijke dingen zoveel vat op uw gemoed hebben, en gij zo weinig recht hemelsgezind voor God leeft.

In de tweede plaats. Staat gij wel in tijden van verachtering, bedaard genoeg stil bij de inhoud van het Evangelie. Maakt gij u wel gemeenzaam met deze gedachten: Ogenblikkelijk mag ik de toevlucht nemen, met al mijn gebreken, tot een algenoegzame Zaligmaker. Geen schuld, geen verderf, geen trouweloosheden behoeven mij tegen te houden. Dagelijks mag ik toegaan tot de genadetroon om uit Jezus volheid, en op grond Zijner verdienste, te ontvangen, genade

voor genade. Zou het wel mogelijk zijn, indien gij dit gedurig overdacht, dat gij telkens bij het bezien van uw ellenden, in uzelf zou blijven hangen, en niet meet dadelijk gebruik doen maken van Hem, Die toch alleen uw ziel genezen kan. Eindelijk, let gij wel bedaard genoeg op, en zijt gij wel gehoorzaam genoeg omtrent de opeising van uw gemoed die de Heere door Zijn Geest en woord menigmaal doet? Volgt gij die liefelijke nodigingen, en getrouwe herinneringen, waardoor de Heere u telkens toeroept: “Bij mij van de Libanon af”, wel nauwkeurig op. Verdiept gij uzelf ook te veel in de wereld? En belaadt gij uw gemoed niet te veel met onnodige bekommelingen van dit leven.

Och, beziet het met getrouwheid voor de Heere, en vindt gij u schuldig, werkt er niet overheen, maar laat het een stuk uwer gezette en nauwe behandeling voor God zijn.

Ondertussen, dit bemoedige u. Hij die u geroepen heeft is getrouw, uw trouweloosheden doen Zijn getrouwigheid niet te niet. Hij zal over uw gebrek in liefde zwijgen en gewis uw verzuchtingen horen, zo vaak gij maar gelovig tot Hem komt. Ja ook dit geloof wil de Heere u gedurig schenken, wanneer gij er Hem hartelijk om bid, uit gevoel van uw gebrek, voor Hem belijdende, hoe zeer gij Zijn genade en hulp in alles nodig hebt.

Voor het overige, nadien het waarlijk uw zielskeuze geworden is, om God en Zijn gemeenschap, boven al wat de wereld heeft en geeft, tot het deel uwer erve te verkiezen, en gij met zulk een gemoed de roepstem van Zijn dierbaar Evangelie hebt leren opvolgen, gij moogt dan ook verwachten eens deelgenoten te zullen zijn, van dat geluk hetgeen aan die mensen beschoren is, waarvan de dichter zegt: “Welgelukzalig is hij, die Gij, o Heere verkiest en doet naderen, dat hij wone in Uw voorhoven. Wij zullen verzadigd worden met het goede van Uw huis, met het heilige van Uw paleis.” Amen ja, Amen.

Leerrede Lukas 14:21-24.

“En die dienstknecht weder gekomen zijnde boodschapte deze dingen aan zijn heer. Toen werd de heer des huizes toornig en zeide tot zijnen dienstknecht; ga haastig uit in de straten en wijken der stad en breng de armen en verminkten en kreupelen en blinden hier in. En de dienstknecht zeide: Heere, het is geschied gelijk Gij bevolen hebt, en nog is er plaats. En de heer zeide tot den dienstknecht; ga uit in de wegen en heggen en dwingt in te komen, op dat mijn huis vol worde; want ik zeg ulieden, dat niemand van die mannen die genood waren mijn avondmaal smaken zal.”

In de vorige leerrede hebben wij u vertoond het onbezonnen gedrag van hen, die allereerst geroepen werden.

Nu moeten wij bezien, de echte karakters en het groot geluk van hen waarbij onder Joden en heidenen het Evangelie een gewenste uitwerking heeft.

Wegens de ruime stof zal ik zonder voorbereidselen terstond met de behandeling van onze tekst aanvangen.

De tekst vangt aan met het bericht van de dienstknecht, omtrent de weigering van de eerstgenodigden en het billijk ongenoegen daarover, blijkbaar in het bevel van de Gastheer om anderen te nodigen en dan volgt dat de dienstknecht wedergekomen zijnde, deze dingen zijn heer boodschapte.

De Heiland zal hiermee het volgende willen aanwijzen:

Dat het de plicht van de dienaren Gods is in alles zich stipt te houden aan hetgeen hun van de Heere als last gegeven wordt, zodat zij daarvan op eigen gezag niets af of toe mogen doen. Zij hebben ook de goedkeuring en het bevel van hun grote Zender verder op te volgen, zodat ze geenszins van het ene tot het andere werk of volk mogen overgaan, zonder verlof van hun Zender. Geen wonder, Gods Woord doet toch alleen hetgeen Hem behaagt, en is alleen voorspoedig in datgeen, waartoe Hij het zendt.

Een andere les, die ons hier geleerd wordt, is, dat 's Heeren knechten alleen aan God, maar dan ook zeer nauwkeurig verantwoording schuldig zijn, over de uitvoering van hun ambt, en een getrouwe getuigenis van de gedragingen der mensen omtrent hunnen dienst. Immers hoe zou een dienstknecht Gods voor zijn Zender kunnen bestaan, indien hij enig gewichtig gedeelte van zijn last moedwillig naliet. Hij zal Christus een goeden reuk moeten zijn zowel in degenen die verloren gaan, als in degenen die behouden worden. Dan alleen zal het ongenoegen Gods niet op de nodigende dienaar, maar op hen die weigerden, neerkomen.

Het heeft zeker voor een dienstknecht Gods iets sombers in zich getuige te moeten zijn van het wangedrag zijner medeschepselen, welks zaligheid hij hartelijk poogt te bevorderen.

Deze bij God te moeten verklagen is geen behagelijke bezigheid, doch Gods eer moet hem in zulk een geval meer ter harte gaan, dan de liefde tot zijn evenmens. Zij moeten vaak met tranen in de ogen over het ongeloof der mensen zuchten en nochtans heilig berusten in 's Heeren welbehagen.

Onze tekst zegt verder: Toen werd de heer des huizes toornig. Hiermee toont de Heere aan, het billijk en rechtmatig ongenoegen Gods over het ongeloof der mensen. Inderdaad de mensen mogen het ongeloof niet aanzien als zulk een groot kwaad. Zij mogen daarvoor pleiten zoveel zij willen. Zij mogen het op allerlei wijze trachten te verontschuldigen. De Heere Die altijd naar waarheid oordeelt, rekent het terecht als een allergrootste zonde. Men versmaad er door de beste goederen. Men verwerpt er Gods liefde-raad door. Ja men zondigt in een zekere zin zwaarder dan de duivelen zelf, want aan deze heeft God nimmer Zijn genade laten aanbieden. Blijven zulke mensen, die zo bevoorrecht zijn, ongelovig, en afkerig van een betamelijk gebruik der middelen, het is zeker tot verzwaring van hun oordeel, omdat zij niet wilden tot Hem komen, opdat zij het leven mochten hebben. Terecht laat God dan ook zulke versmaders aan hun lot over, en liet in hun plaats een ander deel nodigen gelijk uit onze tekst volgt.

Hierbij valt bijzonder op, dat de hoedanigheden van de lieden, die nu genodigd moesten worden geen behagelijke zijn. Men kan er geen hoger denkbeeld van vormen, dan van bedelaars. Het zijn mensen met allerlei gebreken, armen, verminkten, kreupelen en blinden, waaruit blijkt, dat er geen verheffende gesteldheden bij deze lieden waren. En de uitkomst van de prediking van Jezus en al Zijn dienaren is doorgaans onder het geringer deel der mensen het gezegendst. Immers, niet vele wijzen, niet vele edelen, niet vele rijken, maar het arme, het onedele en onwijze dezer wereld heeft God uitverkoren. Duidelijk wijst ons de Heere in de uitbeelding van deze lieden aan, dat het Evangelie zich tot de ongeschiktsten en ongeschikkelijkst minst-bevoegden zelfs uitstrekt.

Het waren een hoop ellendigen, die met zoveel gebreken bezet waren, dat men zeggen zou: Hoe kan een aanzienlijk man lust hebben om zulken aan tafel toe te laten.

En nochtans, als God mensen nodigt, dan is het doorgaans onder zulke vernederende namen, die of schuld of gebrek aanwijzen, onder titels dus, die den zondigen aard en het schuldige bestaan aanwijzen. Vraagt u, toehoorders, om welke reden zulks geschiedt. De Heere doet dit, opdat ook de schuldigsten en ellendigsten aangemoedigd zouden worden om te komen. En vooral opdat zij die aanvankelijk inzicht krijgen in hun gebrek, en leren zien, hoe walgelijk, onrein, en verdoemelijk zij voor God zijn, niet afgeschrikt zouden worden. En krijgen zij door 's Heeren Geest enig inzicht, dat, hoe diep ellendig zij ook zijn, nochtans zij ja juist zij, welmeenend geroepen worden, dan zeggen zij. Het past ons dan zeker een zo vergaande goedheid niet te versmaden.

Zo denkende vervrijmoedigen zij zich om zo ellendig, zo jammerlijk, zo arm, zo verminkt, zo kreupel en blind, op 's Heeren nodigende roepstem te komen. En wat was de uitkomst van hun eerbiedig opvolgen. Werden zij ook afgewezen? Neen, toehoorders, het tegendeel ligt duidelijk in onze tekst opgesloten, als die dienstknecht zegt, Heere het is geschied, en nog is er plaats.

Het verdient ook onze aandacht, dat niet alleen zij die geroepen waren maar ook hij die genodigd had, aan 's Heeren bevel gehoorzaam was geweest. En tevens toont deze dienstknecht zijn bereidwilligheid om nog andermaal in de dienst van zijn Heere te willen staan. Echte beeltenis voorwaar van een rechtgeaarde evangeliedienaar. Treffelijk voorbeeld ter navolging voor hen, wie Jezus die eer bewijzen wil, om hen te gebruiken in Zijn zalige dienst.

Met het zeggen: *Nog is er plaats*, bekende hij ook niet te weten, wat zijn heer hem verder bevelen zou. Of Hij hem andermaal tot de eerstgenodigden zenden zou, of wel tot een geheel ander soort van mensen.

Welnu, zijn heer beveelt hem, ga uit op de wegen en heggen, en dwingt ze in te komen, opdat mijn huis vol worde. Hij krijgt nu een zeer onbepaalde last. Er worden geen personen, noch hoedanigheden genoemd. Het is: Dwingt ze in te komen. Wat wil dat anders zeggen, dan dat hij elkeen, wie hij ook wezen moogt, allen die hem maar ontmoeten mochten roepen moest? Men moet echter dit dwingen niet zo verstaan, alsof ze geweld moesten gebruiken, dat strookt niet met het woord nodigen. Maar men moet het verstaan als zulk dwingen, als de Emmaüsgangers deden bij de Heiland, dat is een liefde-dwang, bestaande in de allerkrachtigste overreding en allervriendelijkste aanmoediging. Opdat mijn huis vol worde, zegt de Gastheer, waarmee de Heere aanwijst, dat een bepaald getal gasten moest ingezameld worden en dat daarom de nodiging zo lang duren moest, totdat er zoveel zouden zijn toegebracht als nodig waren, om naar het gemaakt bestek, de zaal ter viering van deze heerlijke maaltijd op een behoorlijke wijze te vervullen.

Gij begrijpt, toehoorders, uit deze opmerkingen geredelijk, welke dingen de Heiland ons in geestelijke zin hiermee wil leren. In de eerste plaats is het zeker dat de roeping der heidenen hierdoor wordt uitgebeeld. Immers de heidenen zouden eerst dan in volle nadruk geroepen worden, wanneer de Joodse kerk, waaruit God ook eerst enige toebrengen zou, dit woord ten groten dele hadden verworpen. Dan nog leert ons de Heere, dat deze roeping trapsgewijs zou voortgaan, totdat de volheid der heidenen zou zij ingegaan.

Die roeping zou ook zolang duren totdat het bepaalde getal van uitverkorenen zou zijn ingezameld. Hoe velen er ook uiterlijk mochten geroepen worden, er zouden niet meer dadelijk komen, dan Gods bestek mede bracht, maar ook van die, zou er niet een achterblijven. Het huis des Heeren moest vol worden.

Dit is echter niet het enige, hetgeen Jezus ons in deze gelijkenis leert. Nee, Hij geeft hierin ook een kennelijke aftekening van de plicht van een evangeliedienaar, hoe deze zich in het voorstellen van het Evangelie aan mensen moeten gedragen. Een evangeliedienaar moet in zijn nodiging geen uitzondering maken tussen mensen, maar hij moet allen die hij maar bereiken kan, zonder onderscheid nodigen. Wel echter wanneer men verklaren moet, wie zalig zullen worden en wie niet, dan moet men onderscheiden, dan past het elk naar zijn toestand te besturen. Ook moet men steeds aanzeggen, dat niet alle geroepenen, maar alleen degenen, die geloven zullen behouden worden. Insgelijks moet men zeer nauwkeurig de hoedanigheden aanwijzen, dergenen, die zich naar 's Heeren Woord, als reeds toegebracht mogen aanmerken.

De karakters die Gods Woord van zulken opgeeft behoort men met alle voorzichtigheid aan te wijzen. Maar voor zover een dienstknecht Gods als een rijks-heraut wordt uitgezonden, om mensen tot God en Zijn gemeenschap te roepen, in zover ligt zijn bevel en lastbrief algemeen. Dan is het: Predik het Evangelie aan alle creaturen.

Hierin zijn ons alle eerste evangeliedienaars voorgegaan verkondigende Christus, de heidenen als de hope der heerlijkheid, vermanende een iegelijk mens, en lerende een iegelijk mens in alle wijsheid opdat zij een iegelijk mens zouden volmaakt stellen in Christus Jezus. Coll. 1:28.

Dit niet alleen, maar een evangeliedienaar, moet het bij een enkele verkondiging niet laten, nee hij moet ze bij weigering, dwingen in te komen. Niet met uitwendige dwang, maar met liefdedwang, wat inhoudt, niet alleen de mensen voor te houden het verband, hetgeen God gelegd heeft tussen het geloof en de zaligheid, maar de mensen tevens ernstig aandringen op hun geweten, om hen op het allernadrukkelijkst te bewegen tot het omhelzen van de aangewezen heilsweg. Hun tevens voorstellende, dat het Gods gebod is te geloven in Zijn Zoon. En dat aan het al of niet opvolgen van dit bevel ons eeuwig heil of onheil zekerlijk verbonden is.

Men dwingt verder op een betamelijke wijze, wanneer men alle krachten zijner welsprekendheid te hulp roept om de vreesachtigen en twijfelmoedigen alle aanmoediging, en de onverschilligen alle prikkeling te geven om toch zonder uitstel te komen. In één woord het moet de evangeliedienaar er om te doen zijn, dat de mensen onze boodschap zo aannemen, dat zij ze dadelijk opvolgen en in hun gedrag tonen dat van harte gehoorzaam zijn.

Telkens en bij vernieuwing moet men aanhouden en als het ware heilig onverzettelijk zijn, niet aflatende totdat men het harte overreed en onder Gods zegen tot een vaardige gewilligheid hebbe ingewonnen.

Immers zo vordert het de ere Gods en de liefde tot het eeuwig heil der onsterfelijke zielen. Hij die een wachter op Sions muren is, doe al wat zijn hand vinden zal om te doen. Handelt hij in deze slap en traag, zeer licht is hij een middelloorzaak ter vermeerdering van de zorgeloosheid der mensen. Spoort hij niet op alle mogelijke wijze de kleinmoedigen aan, dan geeft hij al zeer licht voedsel aan het ongeloof, waarmee zulke zielen meer dan al te veel bezet zijn.

Waarom zou hij ook niet alle aandrang gebruiken. Zeker, hij behoeft niet beducht te zijn, dat hij zijn Heere langs deze weg het werk uit de hand neemt, doordrongen als hij moet zijn van de noodzakelijkheid ener bovennatuurlijke genade.

Ook behoeft men niet te vrezen dat er te veel zullen komen. Het bepaalde getal zal komen, maar ook niet een meer. Wij echter, die dit bepaalde getal niet weten, moeten slechts arbeiden dat 's Heeren huis vol wordt. En zal ook het loon niet te groter en de kroon te glansrijker zijn, naarmate men vele tot Gods gemeenschap toegebracht en voor de Heere gewonnen heeft.

Wanneer nu het slot van onze tekst zegt: "Want ik zeg ulieden, dat niemand dergenen, die genood waren, mijn avondmaal smaken zal", zo leert de tekst hier allerduidelijkst dat het Evangelie in de eerste plaats van het Joodse volk stond weggenomen te worden, en dat dit Gods gewone handelwijze is met landen en volken of met bijzondere personen. Wanneer de Heere tot een volk Zijn Evangelie zendt, dan oefent Hij zeker ongewoon veel geduld en lankmoedigheid. Hij wacht jaren en tijden lang om genadig te zijn. Hij laat overvloedig aan zulk een volk en land arbeiden en tegen de tijd, die de laatste proeftijd is, wel eens het allermeest.

Maar wanneer al die liefde-arbeid vruchteloos, al die lankmoedigheid tevergeefs genoten is, dan wekt zich 's Heeren gramschap doorgaans zeer onverwacht op en dan volgt er weleens een schielijke verbreking zodat er geen genezen aan is.

We zien dit en aan de Joden en aan de Aziatische gemeenten, daar weleer het Evangelielicht helder heeft geschinen, en waar het nu in een stikdonkere duisternis en dwaling en onkunde is uitgeblust.

Zo gaat het ook met elk onbekeerd zondaar, die onder de bediening van het Evangelie leeft. Veracht zulk een al de rijkdom van Gods goedertierenheid en verdraagzaamheid, verzondigt hij door ongeloof en wereldliefde al Gods aankloppingen, is hij noch door zegeningen, noch door oordelen te bewegen, hij vergadert zich eindelijk toorn als een schat, tegen de dag des toorns en der openbaring van Christus. Soms geeft God hem hier reeds aan zichzelf over, en stort hem op het ongedacht in het eeuwig verderf sprekende in Zijn toorn: "Daarom dat zij de wetenschap gehaat hebben en de vreze des Heeren niet hebben verkoren, in Mijn raad niet hebben bewilligd en al Mijn bestraffing versmaad. Zo zullen zij eten van de vrucht huns wegs; en zich verzadigen met hun raadslagen. Want de afkerigheid der slechten zal ze doden en de voorspoed der zotten zal ze verderven."

Daar is nu ter verklaring niets meer over, en ga ik nu over om nog een kort woord ter toe-eigening te spreken.

Toepassing.

Ziedaar, toehoorders, zo kort mij mogelijk was deze ruime stof, en meteen ook deze gehele gelijkenis, voor uw aandacht ontvouwd en opengelegd. Laat ons nu enige gevolgtrekkingen uit het verhandelde afleiden.

Mijn eerste aanmerking is, wanneer men het werk van een evangeliedienaar recht inziet, dan kunnen wij niet bepalen of wij het beminnelijker of wel gewichtiger te achten hebben.

Waarlijk, bezien wij het werk van een evangeliedienaar, van die zijde, zoals hij een afgezant des Hemels is en met een allergeodertierenste boodschap tot afgeweken mensen komt, en bedenken wij dat hij in Gods Naam allerlei mensen roepen mag, overwegen wij daarbij, wat al drangredenen hij daartoe mag, ja moet gebruiken, wie kan zich dan bedwingen om met de kerk uit te roepen: "Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschappen, die heil doet horen."

Welke dienaar des Heeren, die zich dit recht in denkt, moet zijn hart niet vervuld vinden met een Godverheerlijkende dankzegging, omdat hem God gelieft te gebruiken als een werktuig om de reuk van Christus kennis onder de mensen te verbreiden, en tot een dienst uit te zenden, die even Godverheerlijkend als aangelegen voor zijn medeschepselen te achten is.

Maar bezien wij onze dienst ten aanzien van het wijde veld van die plichtsbetrachtingen die daar aan verbonden zijn, en nemen wij daaruit de gevolgen, die daaruit voor de dienaar des Woords en voor hen, tot wie zij gezonden worden kunnen voortvloeien, hoe zwaar zal dan hun verantwoording zijn.

De dienaar zowel als de hoorder, zal zeker na het afleggen van hun leven, hiervan rekenschap moeten geven.

Voorzeker, het gemoed van Godvruchtige leeraren kan hieromtrent weleens met beving bezet worden. En hadden zij geen oog op een Goddelijke Borg, zij zouden dit indenkende, voorzeker bezwijken, want wie is toch tot deze dienst in alle delen bekwaam. Wie moet voor God niet veelzins zijn tekortkomingen betreuren en over het melaatse gedurig, ja ogenblikkelijk opnieuw verzoening zoeken.

Zien wij op de hoorders, hoe gewichtig is ook voor hun het werk van een dienaar van het Evangelie. Die u verwerpt, zegt Christus, die verwerpt Mij. En Paulus herinnert ons, dat God zal oordelen naar ons Evangelie. Hoe zullen zij dan ontvlieden, die niet eenmaal, maar bij herhaling, bij aanhoudendheid, niet door een, maar door een gehele heerschaar van boodschappers geroepen zijn, en desniettemin in hun zorg en ongelovig leven bleven voortgaan en even daar door op een zo grote zaligheid geen acht wilde geven.

Bedenk ik dit, geliefde gemeente van Amsterdam, ik gevoel mijn ingewanden over u ontstoken, en al de raderen van mijn gemoed in beweging gebracht worden. O, hoe menigmaal zijn de meesten van u al tevergeefs geroepen. Hoeveel vruchteloze arbeid heeft God aan velen onder u al laten ten koste leggen. Welk een zielsbedroevende klachten moeten wij telkens in onze gebeden, ten aanzien van velen, voor onze grote Zender afleggen. Hoe menigmaal vinden wij ons gedrongen om al wenende te zeggen: O Heere, Gij hebt ons gezonden om te nodigen, en wij hebben het ook gedaan. Wij hebben geroepen, ja uit de keel geroepen en niet ingehouden. Wij hebben genodigd, gebeden, gesmeekt in Uw Naam, maar het groter aantal heeft tot hiertoe onze redenen verworpen, en al Uw liefde-raad niet gewild. Zij zijn ten grote dele aan Ezechiëls toehoorders, gelijk zij horen onze woorden wel, maar zij doen ze niet. Dan, ik bedwing mij van dieper in te dalen in al de zielsbedroevende herinneringen, die zich bij het indenken hiervan aan mijn gemoed voordoen.

Wat dan? Terwijl God mij de gelegenheid geeft om ulieden nogmaals te nodigen, en u door Zijn voorzienigheid in dit Zijn bedehuis gebracht heeft, om Zijn woord te horen, zo wil ik liever de

tijd die nog over is besteden om opnieuw liefde-geweld op uw harten te doen. En och of het God behaagde onze woorden ingang in uw gemoed te doen bekomen. Ten dien einde leid ik een tweede aanmerking uit mijn tekst af, welke deze is: Zo ontwijfelbaar het is, dat niemand uit de nodiging die door het Evangelie geschied wordt uitgesloten, zo zeker is het ook dat elk die geroepen wordt zonder uitstel moet komen. De Heere toch toont ons dat zelfs blinden, kreupelen, verminkten en armen, niet alleen geroepen, maar ook wel dadelijk toegebracht worden. De overweging hiervan doet mij in de eerste plaats vrijmoedigheid gebruiken om u allen, die tot hier toe in uw ongeloof volhardende en van God vervreemd gebleven zijt, nogmaals met al de ernst die mij mogelijk is te bidden, ja te smeken, dat gij toch niet langer in zulk een hardnekkig ongeloof voortgaat, maar zonder enig uitstel van nu af aan, eens recht ter harte neemt, wat tot uw vrede dienen kan. Ik bid en smeed u, neemt toch eens eindelijk in bedaarde overweging, wie het is die gij versmaad, wanneer gij in uw ongeloof volhard. Is het niet God uw Maker, uw Weldoener. van wie gij alles hebt, en aan Wie gij eens rekenschap geven zult. Overweegt nogmaals, welk goed gij voorbij ziet. Het is niet minder dan een hemel vol zaligheden. Een Jezus met al Zijn genoegzaamheid. Bedenkt wel tegen hoeveel goedheid gij zondigt. Tegen vele algemene weldaden. Tegen herhaalde nodigingen en waarschuwingen. Wellicht ook tegen vele kloppingen van uw geweten en bedroevende zaken, die u tot nadenken hadden behoren te brengen. Eindelijk, bedenkt hoe onzeker het is, of gij nog lang, ja of gij wel ooit weer zult geroepen worden. God weet het, of gij niet in uw laatste proeftijd zijt. God weet het, of niet voor sommigen deze de laatste leerrede is die zij horen zullen. Althans dit is zeker, uw tijd vliegt door en blijft gij in weerwil van al Gods nodigingen onbekeerlijk, God zal dan ook eens in Zijn toorn van u zeggen: "Ik zeg u dat niemand van die mannen, die genodigd waren, mijn avondmaal smaken zal."

Vermogen al deze bedenkingen niets op uw gemoed, wij zullen dan genoodzaakt zijn om met innige droefheid des harten, van u af te scheiden. Dan eer wij daartoe komen, kunnen wij niet nalaten, nog al de liefde-drang en vriendelijkheid tegen ulieden, waartoe wij vrijheid hebben te gebruiken. Ik vraag u dan in Gods Naam, en onder vertegenwoordiging van die tijd, waarin gij en ik rekenschap aan de Heere zullen moeten geven, wat is de rede van uw zo onverschoonlijke onoplettendheid en ongehoorzaamheid aan het Evangelie. Hapert het u daaraan dat gij denkt: De nodiging door het Evangelie is al te onbepaald, dan dat ik daarin duidelijk mijn naam zou kunnen horen. Gij bedriegt u grotelijks. Juist even daartoe, opdat gij geen grond ter wereld zou hebben, om uzelf uit te sluiten, geschiedt deze in zulke algemene bewoordingen, waaronder gij zeker behoort en die u ongetwijfeld een veel vastere grond geven om te mogen vertrouwen, dat God u roept, dan of uw eigen naam in de Bijbel gelezen werd. Want indien dit al geschiedde, zo zou gij enige rede hebben om te denken: misschien is er elders in de wereld ook iemand die zo genaamd is. En daarbij, voldoet u het algemene woord zondaar of schepsel niet, welnu in de gelijkenis worden nog bijzondere hoedanigheden genoemd. Wellicht behelzen die uw naam. Zijt gij arm? Wel ziet, armen worden geroepen. Zijt gij een verminkte, die geheel en al verdraaid is? Ziet ook zulken nodigt de Heere. Zijt gij een blinde die de weg niet weet? Hoort dan ook hier uw naam, daar ook blinden geroepen worden.

Maar mogelijk hapert het u aan iets dat gij niet noemen durft. Wellicht zijt gij een trots en hoogmoedig mens, voor wie het Evangelie al te vernederend is. Helaas, ik vrees dat dit bij vele de oorzaak is. Werd men geroepen als goede en geschikte lieden, als zulken, die het licht der natuur of der openbaring beter gebruiken, als anderen hun eigenliefde zou dan meer gestreeld worden door het Evangelie.

Maar nu hun dit alles ontzegd wordt, en zij alleen op kosten van genade genodigd worden, nu staat het hun niet aan. Arme mensen, hoe levendig ziet men in u het beeld der Laodicenzen. Hoe klaar toont gij te behoren tot dat geslacht, waar Salomo van zegt, dat zij rein zijn in hun ogen, maar van hun drek niet gewassen zijn. Dan, evenwel ook aan u zoals gij nu zijt, geldt

nochtans Jezus liefde-raad, en gij moogt het geloven of niet, het zal ter uwer verantwoording zijn.

Nog een andere bedenking is deze. Daar is een tijd des welbehagens bij God. Elke geroepene heeft zijn dag, waarin hij bekennen moet wat tot zijn vrede dient. Als die verstreken is, zegt de Heere weleens in Zijn toorn, dat Hij de zodanige niet meer nodigen zal. Dan geeft God zulken hier reeds over aan de verharding van hun hart, zodat het dan te laat is voor zulk een mens, al wilde hij met tranen een plaats des berouws zoeken.

Mogelijk denkt iemand: Ik vrees dat dit mijn geval is, en er kunnen redenen zijn, die deze gedachte al zeer waarschijnlijk maken. Neemt eens, als men in vorige tijden veel overtuigingen heeft gehad, en die verzondigde. Als men na deze overtuigingen in zeer grove zonden gevallen is. Als men voorts onder de bediening des woords dor, onaandoenlijk en onbeweeglijk is. Al deze dingen zijn gewis zeer zorgelijk en gevaarlijk, en zij kunnen van de vijand en het ongelovig hart al zeer licht gebruikt worden om de mensen nog meer afkerig te maken.

Dan ter opheldering moet ik u vooreerst zeggen, dat nademaal God weleens de alleroudste en verhardste zondaars tot toonbeelden van Zijn genade stelt, gij geen genoegzame grond hebt om uzelf uit te sluiten uit de mogelijkheid van zalig worden. Zolang gij nog leeft en enige lust vindt om tot God weder te keren, en is er tevens enige droefheid over begane zonde, dan is uw staat niet geheel hopeloos. Ten tweede, al die schriftuurplaatsen, die gij tot voedsel van uw ongelooft gebruikt, zien op de verharding in onboetvaardigheid tot het einde toe. En het geval van Ezau ziet op een zoeken van berouw zonder geloof. Althans de beste proef, dat gij onder geen oordeel der verharding zijt, zal deze zijn, wanneer gij van nu af aan u tot God gelovig keert.

Verder raad ik elk een, die zulke bedenkingen heeft, al biddende te lezen, hetgeen J. Teelinck geschreven heeft in zijn traktaatje: "Christus de vruchtbare wijnstok", Zegt iemand onder mijn hoorders in de verlegenheid der ziel. De redenen mij voorgesteld zijn gewichtig, zij doen mijn gemoed aan en overreden mij van de volstreckte noodzaak om zonder uitstel te komen. Maar ach, hoe durf ik, hoe kan ik? Ben ik een schepsel geschikt om met God gemeenschap te hebben. Zal een zondaar zo uitermate slecht als ik ben, hiervan enig vermoeden durven opvatten. En zo ik al mocht denken, dat mijn grote schuld mij van de nodiging niet uitsluit, hoe kan ik komen. Ik ben blind, blind bij uitnemendheid in de weg des heils. Ik ben niet alleen kreupel en verminkt, maar geheel verlamd, verdraaid in al mijn zielvermogens. Ik heb niet alleen geen geld, maar ik vind zelf daarbij nog zulk een verwaandheid in mij, dat ik op kosten van vrije genade niet wil behouden worden.

Ik antwoord op het eerste. Geen gestalte worden als voorwaarde vereist. Al hetgeen vereist wordt, wordt ook om niet aangeboden. Geen blindheid of enig ander gebrek kan zo groot zijn waartegen bij Jezus geen raad en hulp is. Ja, hoe onwaardiger en ellendiger in eigen oog, hoe meer wij hopen, dat God aan uw ziel werkt. Dat u nu een gekantheid des harten vindt, om uit vrije genade gezaligd te worden is ongetwijfeld verkeerd. Hiertegen hebt gij te bidden om heerschappij-voerende genade, dat die u te machtig worde. Gij zult tot die laagte gebracht moeten worden en hier God moeten toevallen. Zegt uw gemoed ten laatste: Zou ik het dan durven wagen om mij op Gods bevel en vriendelijke roepstem alleen, zo slecht en rampzalig als ik ben over te geven, zal ik in deze niet te vermetel zijn. Twijfelmoedige harten, wat aarzelt gij tevergeefs.

Vindt u uw ziel overreed van de noodzakelijkheid des geloofs, houdt u dan niet langer op. Handelt in dit gewichtig stuk eenvoudig. Doet als die ellendigen, die op de wegen en straten geroepen werden. Ik verzeker u, het zal u in eeuwigheid niet berouwen. Het zijn niet de ootmoedige gehoorzameren, maar de ongelovige versmaders van 's Heeren roepstem, die van Zijn avondmaal zullen verstoken zijn.

Godzaligen, wat u betreft mijn laatste aanmerking geldt aan u en zij is deze: Zij die de zalige bevinding hebben, dat God diegenen, die gelovig komen, niet wil afwijzen, die behoren dan

ook, door bevinding geleerd, naar deze regel steeds te wandelen, en ook aan anderen de weg des heils, die zij beproefd hebben, met alle ernst aan te prijzen.

Waarlijk oprechten, gij hebt nodig dat u de heilweg, zoals die door het Evangelie ontdekt wordt, telkens opnieuw geopend wordt. Eigengerechtigde grondbeginselen borrelen al ras op, en weten zich wonderlijk te vermommen onder het kleed van tederheid. Denkt ter uwer besturing daartegen veel in, de grote les van Paulus: Gelijk gij dan Christus den Heere hebt aangenomen, wandelt also in Hem.

Ik wil u echter met dit bestuur niet tot een zorgeloos leven opleiden, of de genade Gods in ontucht verkeren. God beware mij en al Zijn knechten daarvoor. Maar ik wijs u de uitnemende heilsweg aan, opdat gij door een gelovig gebruikmaken daarvan, tot een ware Evangelische heiligmaking steeds levendiger en blijmoediger moogt opgewekt worden. En laat nu hier uw eigen bevinding getuigen.

Wanneer zijt gij allertederst; allervurigst; alleropgewekst. Is het dan als het gezicht van slechtheid u doet van verre staan? Of is het veel eer, wanneer gij onder verlichting van 's Heeren Geest, het Evangelie in al deszelfs beminnelijkheid voor uw ziel geopend en ontsloten vindt.

Ik durf mij vrij op uw aller geweten te beroepen dat het laatste ver het eerste overtreft. En hieruit leid ik dan dit tot uw bestuur af: Maakt u door gedurige oefening die weg gemeenzaam voor uzelf en prijst hem ook aan anderen gedurig aan.

Zijt met ons medearbeiders naar de gaven die u gegeven is. Zoekt dat niet alleen te doen, aan zulken, daar gij aanvankelijk Gods genade in bespeurt of die met u overeenstemmen in begrippen. Maar zo menigmaal u daartoe gelegenheid gegeven wordt, doet het aan allen, die in de weg van Gods voorzienigheid u mogen ontmoeten. Zoekt vooral met zachtmoedigheid de zwakken en kreupelen onder 's Heeren volk tot hulp te zijn. O, een teder medelijdend bestaan met zulken, die Jezus in onverderfelijkheid liefhebben, is de Heere zo aangenaam. En past het u niet aller-bijzonderst. Daar ook nog zoveel gebrek bij u steeds overblijft. En daar de Heere nog zoveel in u dragen, verschonen en vergeven wil. Zoekt vooral met een eerbiedig en aandachtig oog 's Heeren handelingen en wegen in de bedeling Zijner genade na te sporen.

Vele blijken van oneindige genade en ontferming zult gij ontdekken. Maar ook telkens bewijzen zien van soevereine vrijmacht en onkreukbare rechtvaardigheid. Zoekt het een en ander tot uw gedurige verlevendiging bedaard in te denken. Zoekt er God in te verheerlijken. Maar laat het u bijzonder ook tot een getrouw voorbidden voor het land en volk, waarin en waaronder gij leeft opleiden.

O, wat doet God nog grote dingen aan Nederland. Wat heeft Hij reeds lang aan onze wijnstok gearbeid. Hoe rechtvaardig zou Hij mogen zeggen. Al lang genoeg heb Ik Mijn handen uitgebreid tot een wederstrevig volk. Drukt dit diep in uw harten oprechten. Maar laat het uw handen niet doen slap worden. Houdt aan bij de genadetroon, dat de tijd onzer genadige bezoeking nog lang moge uitgestrekt worden en vele moge toegebracht worden boven degenen die reeds toegebracht zijn. Eindelijk, toehoorders, laten wij bij de klaarste ontvouwing van het Evangelie altoos gedachtig zijn, dat het niet dan bij Goddelijk licht recht kan worden ingezien. Het is in erkentenis hiervan, dat ik besluit met de bede van Paulus. Ef. 1:17 en 18. "De God van onze Heere Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid, geve u de Geest der wijsheid en der openbaring en Zijn kennis. Namelijk verlichte ogen van uw verstand, opdat gij moogt weten, welke zij de hoop van Zijn roeping en welke de rijkdom zijner heerlijkheid van Zijn erfenis in de heilige."

Amen.